

Man's highest merit is always as much as possible to rule external circumstances and as little as possible to let himself be ruled by them.
—Goethe

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 11 —Vol. LVI.

Friday, 21st March, 1958

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER
Price: FOUR PENCE

VERWOERD BAN ON ANC RATHER PUZZLING

A PROCLAMATION under which the Minister of Native Affairs, Dr. H. F. Verwoerd, will be given powers, under the Native Administration Act, to ban the African National Congress from the Native reserves, is expected to be published soon, states the Pretoria correspondent of "The Daily News."

First intimation of the new move—which followed closely on Special Branch raids in Johannesburg on the offices of bodies organising the "national workers' conference" for non-Europeans, came from Dr. Verwoerd while addressing a political meeting in the Johannesburg area last week.

The Minister said that he had signed a proclamation, which had been sent to the Governor-General for his signature, under which "I assume the power to declare

the African National Congress a prohibited organisation in any of the Native areas over which I have control and where it (the Congress) is preparing itself for agitation."

Other Ministers?

Dr. Verwoerd said that the African National Congress had already been strictly controlled by the Government, but with this new proclamation he would receive the power to control it in the areas where it wanted to make trouble.

He added: "Should the A.N.C. go ahead with its activities, other Ministers will, from time to time, use their powers in the spheres where they have control."

The Minister's statement made as it was at a political meeting, has caused considerable puzzlement and quite a number of questions still need to be answered.

There are, for example, the following queries:

1. Does the Minister intend to ban all or part of

the A.N.C. forthwith or only after further "agitation"?

2. Has Dr. Verwoerd to assume special powers when the Minister of Justice, Mr. C. R. Swart, is already clothed with the widest powers of search and control, as is shown by Special Branch raids?

3. What form will the "banning" of the A.N.C. take and how is it to be enforced?

(Continued on page 107)

ANC Reply To Ban: No Retreat

JOHANNESBURG, Sunday

SPEAKERS at the "National Workers' Conference" on a minimum wage of £1 a day for all workers demanded "unity" and "action" when they spoke for the first time today, after the opening of the conference, held in an open square of ground in Newclare Native township near Johannesburg was postponed yesterday because of rain.

Delegates were unanimous in condemning, such "harsh and oppressive laws" as the pass laws, the Group Areas Act, influx control and the policy of "die Wit man moet baas bly" (the White man must remain master).

The president of the African National Congress, Chief A. J. Luthuli, could not attend but sent a message which was read out as part of the official opening.

In his message, Chief Luthuli said that the Native people would not be intimidated by the present Government. In fact, their actions had had the opposite effect. He said the time had now arrived for the Natives to consolidate their past successes. Economic powers gained must be used to advantage and the political education programme must be intensified.

(Continued on page 112)

Archbishop Hurley To Speak On Education

ESPECIAL importance attaches to the public meeting of the Institute of Race Relations to be held at the City Buildings of the University of Natal on Thursday, March 27 at 8 p.m. The Guest Speaker will be His Grace Archbishop Denis E. Hurley, O.M.I., D.D.

As from this year the Catholic Church has had to assume responsibility for the schools it runs for the African community. This

has raised a number of important issues of concern to large sections of the population—for example, the extent to which the Church can preach the gospel in the light of its beliefs and the purpose of education in a mixed society. Against the background of the warning by Catholic Bishops against the Colour Bar in their schools, what Bishop Hurley will say will be of interest to all sections of the nation.

OPINION

FRIDAY, 21ST MARCH, 1958

Mr. Pather—Whose Slave?

THE sharp criticism of Mr. P. R. Pather's activities in the Indian Affairs Advisory Committee of the Durban City Council has drawn from this worthy the retort that he is a slave of his people. The implication here is that as such he sees little fault in doing all in his power to make the Group Areas Act work with the minimum of harm to the Indian people.

This is a dangerous position to take. The slave of his people is a most admirable person. Mahatma Gandhi was a slave of his people and India is free because of that. But a distinction must be drawn between the slave that Mr. Pather is and the slave that the Mahatma was. Mr. Pather, we are certain, is keenly alive to the immoral motive which inspired the Group Areas Act. Put bluntly, it was to ruin the Indian economically and in that way force him to consider repatriation in more favourable light. We are certain, also, that Mr. Pather sees no reason why the Indian should be told in that fashion that he should pack and go to India.

Although he sees the truth so clearly and is equally alive to the moral, economic and political implications of the Group Areas Act, he takes up the position that he should co-operate in making an immoral law work. This is bad enough. But there is an aspect which makes his attitude tragic.

By boasting that he has ensured that the Indians are more effectively segregated—even if more comfortably, which is a slight exaggeration—what his attitude amounts to in practice is that he agrees that some Indians should be ruined. After the race oppressor has finished with these, it is inevitable that he will turn to the next lot, which he shall have bribed into betraying the weaker and smash it to pieces. This process of fragmentation will go on until in the end the Indian is finally pushed out of South Africa. That is the logical end of the line taken by Mr. Pather.

And when he defends this attitude by saying that he is a slave of his people the question that readily comes to mind is: Who are his people? The human beings whom an immoral law is ruining? Or the people who will sacrifice their weaker brethren to save themselves? Or, even, the men who make immoral laws?

This uncertainty about whose slave Mr. Pather is where there is a multiplicity of masters is most disturbing. Mahatma Gandhi would have refused to co-operate in making the Group Areas Act work. And he would have been ready to go to gaol as a slave of his people. It is possible that Mr. Pather has respect for this type of slavery. But from his own boasting, it is clear also, that he does not think it is the type which suits him.

As a result, the question: Whose slave is he? remains unanswered.

Comment On Men And Events

Monument To An Agitator

By JORDAN K. NGUBANE

THERE are few men who have successfully aroused violently conflicting emotions in the bosoms of the South Africans more than Father Trevor Huddleston. Among large sections of the White community he is an out and out renegade; a traitor to the White skin and a besmircher of their good name. Among the Africans he is the living incarnation of what Christ meant when he said: *Love thy neighbour as thyself*. And whenever his name is mentioned, it is almost invariably in tones of reverent admiration or love.

How did this saint-like man, who was all gentleness, kindness and humility, turn almost the whole White community against himself? One of the most handsome men I have met, his attractive personality reflected an inner beauty of character which made him the finest and most effective ambassador the White people, Western Civilisation and Christianity could have among the African people.

Stinking Name

How did he, in whom there was sincere love for all his fellowmen, get himself in the position where he was branded as an agitator whose name was made to stink in large sections of the White community?

The process was simple. He threw off the crust of hypocrisy which makes most White Christians collaborate in upholding one code of morality as between White and White and another, as between Black and White. For him, the brotherhood of Man in Christ was a living truth whose validity was real only where men loved their neighbours as they loved themselves.

Make no mistake. Huddleston was no niggerphile. He did not love one race as against any other. He loved mankind. And for him mankind was the same in the slums of London as in the filth and squalor of Sophiatown. The things he would have done in London he did in Sophiatown.

Filthy

And make no mistake again. Sophiatown is a filthy place. It is incredibly overcrowded. The struggle for survival is at its crudest. Along very many streets there is a smell in the air which reminds one of the slimy ditches of the older locations on the Rand. Lice, bugs and fleas abound in Sophiatown. Just the place any respectable White clergyman would be quite satisfied to know only through his deacons. If he never visited it, few people would really blame him.

Trevor did not only defy the lice and the odour of overcrowded rooms to meet the Africans;

he identified himself with the people. He belonged to them and they were his. In working among them he gave of his very best. Because he did this, he drew the very best out of them, too. That is one most remarkable thing about a human being. And when he walked up and down the unswept streets of Sophiatown little children streamed out of their homes to dance around him, to hold on to his robes, to dirty his clothes with mud from the slimy ditches and, above all, to hear his friendly voice and catch a glimpse of his charming smile. So few White people are friendly and so few smile when a Kaffir child is about.

And when the time came for him to leave this country, he wrote a book, *Naught For Your Comfort*, in which he told the world that real human beings lived in Sophiatown, ranging from saints to thugs; that he loved them all because all were made in the image of God.

Pricked Conscience

One man read the book and when he did that, it was as if a veil had been removed from before his eyes. And when he saw the truth, his conscience was pricked; he realised that there was something inherently wrong and immoral in a system which gave millions of human beings no hope of making better use of their lives. He decided to do what he could to convince those who battered on the blood of the African, that White civilisation had failed the African. And in doing that he erected to Father Huddleston a monument which will live forever, reminding posterity that in the stirring times in which we live, the people who will save this country are the agitators who write, speak and organise in ways which the mighty regard as damaging to South Africa's good name.

That man, who was convinced, Trevor Huddleston was right was none other than the late Sir Ernest Oppenheimer. And Sir Ernest was not a friend of agitators and extremists. He was never likely to be swayed by any

of them. If anything, he could have thought of prison farms and gaols to silence them. He was no friend of the Kaffirs, either, and saw little wrong with the *status quo*. One of the most powerful men in the land while he lived, I do not know if he ever used this power to extend the area of liberty in the life of the nation. A pillar in the United Party, I do not know if ever used his great prestige to make that Party realise that it needed a realistic Native Policy—that is, a policy which would win the confidence of the African.

Agitator

But one day, this mighty prince of the mines read the lines written by a well-known agitator,

who was in the worst books possible of the South African Police and, possibly, of the United Party itself. After that he realised that something was wrong in the way the White man treated the African.

The loan of three million pounds he has made available to the Johannesburg City Council to improve African living conditions was the finest admission by Sir Ernest that, after all, the agitators are right! And for this remarkable admission, we are indebted to his son, Harry, who told it at the unveiling of the plaque in memory of his father recently. The loan is a monument to a great agitator, as most South Africans have called Trevor.

Sequel To Barring Of Indian Diplomat From S. Rhodesia Hotel

THE Prime Minister of India, Mr. Jawaharlal Nehru, announced in New Delhi that India had informed the British Government that no useful purpose would be served in continuing Indian diplomatic representation in the Federation of Rhodesia and Nyasaland as Indian representatives continued to be discriminated against on racial grounds.

An official spokesman said the communication to the British Government was a "severe warning" but diplomatic representatives were not actually being withdrawn from Rhodesia and Nyasaland.

Mr. Nehru told Parliament that India took up the matter of the barring of an Indian diplomat from a hotel in Southern Rhodesia through their High Commissioner in London, and expressed India's "serious concern at the recurrence of serious incidents of this type."

He said: "We told them that in the climate prevailing in the Federation we felt that no useful purpose is likely to be served by continuing our representation there."

"Our representatives continue to be discriminated against on racial grounds in violation of all civilised conduct and normal international practice in relation to diplomatic representatives."

Mr. Nehru stated that the Government of Rhodesia and Nyasaland had formally apologised to the Assistant Commissioner and had stated that they have always done everything to prevent incidents of this nature.

Mr. Nehru's statement was made at the request of a member of Parliament referring to the incident.

Giving details of the incident, Mr. Nehru said Mr. P. S. Rao, an officer of the Indian Commission in Salisbury, and his family were out on picnic near Salisbury. They went to a nearby hotel and ordered tea, which was brought to them by an African waiter.

As Mr. Rao was about to pour out the tea, the European manager of the hotel approached him and "curtly asked" him to leave despite Mr. Rao's explanation that he was a member of the diplomatic service.

On March 3, the day following the incident, the Indian Assistant Commissioner in Salisbury lodged a protest with the Government there.

"The Government of Rhodesia and Nyasaland has formally apologised to our Assistant Commissioner," said Mr. Nehru.

Two weeks ago the independent newspaper "Times of India" called on the Government to take up the matter "seriously" with the British Government.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Corner Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1654.

Incredible Tribute To Huddleston

FATHER HUDDLESTON'S book, "Naught for your Comfort," prompted the late Sir Ernest Oppenheimer to initiate the £3,000,000 mining loan to the Johannesburg City Council for slum clearance.

Although Sir Ernest considered the book to be biased, it made him turn to the African areas to see for himself what conditions prevailed; and this resulted in his plan for slum clearance.

At a simple ceremony on a koppie in the south-western African areas, Mr. H. F. Oppenheimer unveiled plaques on a tower built of Shantytown bricks as a tribute to his father.

Mr. Oppenheimer recalled how Sir Ernest had conceived his plan after reading Father Huddleston's book. And he paid tribute to the

support given to his father by leaders of the mining industry and the Johannesburg City Council.

The slum clearance scheme would help to answer and counter unfavourable criticism of South Africa overseas, he said.

Distinguished guests, including Sir Ernest's widow, Lady Oppenheimer, and senior mining house officials and councillors, climbed a spiral staircase inside the 35ft. tower to see what had been achieved since the £3,000,000 was first put to use 11 months ago.

A vast new area of 10,000 homes spread out around the tower. When the south-western areas scheme is completed by 1960, this area will be the home of more than 500,000 Africans.

Verwoerd Ban On ANC Rather Puzzling

(Continued from front page)

4. Do "areas under the control of the Minister" include municipal locations—in Durban some reserves lie next door to municipal housing schemes—and what will be the position of local authorities in relation to any action the Minister might take?

At Zeerust

The Pretoria correspondent of "The Daily News" says it is likely that the Minister's action will follow the lines of the recent Zeerust prohibitions, which were aimed at countering any organised campaigns by organisations or individuals considered by the Government to be interfering with the reserve near Zeerust where there was unrest recently.

If this is, indeed, the intention, then ministerial action may be limited to steps in selected areas over which he has control rather than a wholesale ban on an organisation which could easily either go underground or reappear in a different guise.

This would be in line with Dr. Verwoerd's statement that other Ministers would, if necessary, take similar measures in their spheres of power to control the activities of such non-European organisations. Mr. Alan Paton, national chairman of the Liberal Party, said that the ANC had represented the Native people

politically for nearly 50 years; its leaders had included some of the most outstanding Natives.

It was easily the most important Native organisation and the news of its banning would "travel like wildfire through the whole of Africa, with no good results to ourselves."

He added: "The Liberal Party of South Africa condemns this foolish act. It takes us all a step nearer to that White-Black irreconcilability, which is the real thing to be feared."

"We greatly hope that the leader of the United Party will not give his endorsement to this act."

Grave Step

Mr. Paton said this was one of the most important events in recent South African history. Dr. Verwoerd was fighting a desperate battle for the preservation of tribal authority and culture. The A.N.C. and a surprising number of tribal people were against him and that was why the Minister wanted to ban the A.N.C.

"Dr. Verwoerd is contemplating a grave step," said Mr. Paton.

"He is definitely trying to smash the A.N.C., but he will not smash any of the ideals that the A.N.C. stands for. These will only be driven underground,

Nehru Praises Nationalisation In India

New Delhi, March 14.

REPLYING to the budget debate yesterday in the Indian Parliament, Prime Minister Nehru made it clear that there will be no radical changes in the country's taxation policy. He also rejected a suggestion that the nationalised life insurance business should return to private enterprise.

Mr. Nehru said private enterprise in India depended a great deal on public help. By itself, would it have established four steel mills and other new industries if it had all the money? he asked.

The problem of India was that of an under-developed country somehow breaking the barrier and crossing into a dynamic and progressing economy.

A poor country or a poor region needed a wholesale change of environment for progress.

The worker in a country like England did more work than an Indian worker because he was better fed and better clothed. If they could ensure the same to the Indian worker, there was no doubt that he would also be able to produce more.

"I submit that the complexities and circumstances

which affect a poverty-stricken country and drag it down more and more, cannot be got over unless you create the circumstance that would pull up the people. One has to judge these events not from tables of production but from the psychological atmosphere that has to be produced."

There was no way for India of getting over her poverty except through industrialisation. There was no other way to take advantage of molar techniques.

Mr. Nehru said realising the importance of science and technology, they had established ten years ago some 33 laboratories and a number of national smaller ones. They had taken interest in atomic energy.

"Today apart from three or four nations we are rather well in advance in atomic energy. We showed that foresight. I am quite certain that if we left this to private enterprise, they

would put up some factories to produce goods, but they would not have come anywhere near even to the solution of the problem.

"If you think in terms of industrialisation, you must be advanced in technology and machine building. No one is going to build machines except the State. It is too heavy a burden. We are making these four steel plants, machine plants and other things. It is only when these come into being and start functioning that your speed becomes faster."

The Prime Minister said India had received loans and credits from other countries. These were completely free of

any conditions and "I am very grateful to these countries for the help they have given us at a time of difficulty."

"We want at the present moment the greatest production that we can have, the State controlling the strategic place to prevent private individuals having too much monopoly. Their spirit of enterprise I want to give them full scope. I want to look upon the private sector, private as it is, as serving a great national cause, as being a national sector."

"Socialism will not come so long as India is poverty-stricken. A poor country cannot be socialist. We have to lay the foundation of industrial progress and then socialism comes step by step."

London Letter

(From Our Own Correspondent)

* * *

Sudan Votes A New Government

THE Umma Party, the out-going Government Party, increased its share of seats in the enlarged House of Representatives in the recent general election. Results were announced on March 17th, giving the following seats to the various parties:—

Umma	...	...	...	...	63
National Unionist Party	...	...	...	...	45
People's Democratic Party	...	...	...	...	27
Liberals	...	...	...	...	29
Southern Federal	...	...	...	...	7
Anti Imperialist Front	...	...	...	...	7
Independent	...	...	...	...	3
Uncommitted Southern members	...	...	...	...	36

Dr. Khalli, leader of Umma, is to form a government in coalition with the People's Democratic and Liberal parties. Three major problems may be expected to occupy the new Government. First and foremost is the question of border disputes in two areas with Egypt. The Egyptian Government agreed to defer discussion on these matters until after the general election, and may be expected to agitate for rapid consultation as soon as Dr. Khalli has formed his government. Secondly work will be started on the drawing up of a permanent constitution for Sudan. The third problem is a less-predictable one. It is that of relations between North and South in Sudan. As the "Manchester Guardian" put it in an editorial on March 17th: "The position in the Southern Provinces is still very uncertain. Although the Prime Minister expects to have the support of a fair number Southern members, all the three ministers who came from the South failed of re-election. The South, though no longer in turmoil, is still far from satisfied with the rule of Khartoum. One often thinks of the Sudan as an Arab country, but a recent census has shown that slightly over half its people now are of African rather than Arab stock; and already more than three-hundred thousand Southerners live in the Northern Provinces, though only a handful of Northerners live in the South... (the) Prime Minister may find that relations between North and South are still the most vital of the many problems facing the Administration."

Verwoerd Comes Between Priest And Congregation

DR. H. F. VERWOERD has issued an order summarily prohibiting the Rev. Charles Hooper, Anglican priest in charge of the mission district of Zeerust, from visiting about 1,100 of his Anglican communicants in the African reserves adjoining the Bechuanaland border. A similar order was served on Mr. Hooper's wife, Mrs. Sheila Hooper.

It is believed that this is the first time the Government has taken steps to prevent a minister of religion of any denomination from having access to his congregation.

Earlier this year the area in question had been declared a prohibited area, and Dr. Verwoerd was given power to ban persons from it if he so decided.

I telephoned Father Hooper, who spoke to me from the Rectory in Zeerust. He said: "The Minister's order means in effect that I am no longer allowed access to my flock."

"Altogether there are 1,400 Anglican communicants in the area. Now I will only be able to visit about 250 of them who are in the Zeerust location."

"My missionary work is essentially a job in the African

reserves, tribally-owned farms and trust lands in the Marico district.

"The Minister has, in effect, deprived me of my function as a missionary."

"Since the middle of December police in the district have made it increasingly embarrassing for me to visit my congregation."

"They have followed me in police cars whenever I have entered the reserves, have questioned my wife and me about our identity cards and have spread false rumours about us."

An official of the Native Affairs Department confirmed that prohibition orders had been served on Father Hooper and Mrs. Hooper.

He declined to comment further.

Foreign Criticism And Us

ANYONE who doubts that White South Africa suffers from a guilty conscience about its colour policies need only consider three recent outbursts.

The first, and least important, was Mr. Eric Louw's castigation of foreign Press correspondents in this country as "a group of vultures", many of whose reports are "almost unbelievable" and often "distorted and false". As a second part of the same charge Mr. Louw laced into South African journalists representing overseas agencies ("stringers") who

Another, with conscious self-righteousness, said that South Africans abroad did not spend their time "in the ashcans" of the countries they visited. Perhaps not. We are an incurious people. In any case most other country's "ashcans" are pretty regularly inspected by their own journalists so that there would be little new for us to pick over. And in few other places are something like four-fifths of the population kept in "ashcans" (material, moral or spiritual) as a result of the monopoly of power by the remaining one-fifth. We must expect our "ashcans" to excite the world's interest. For the colour question is No. 1 human problem of the second half of the 20th century.

Of course, the main charge against Mrs. Castle was the impossibility of "understanding our unique problems" in a short visit. And the same charge was the main basis of the indignation incurred by Dr. de Blank. Though it should be remembered that his initial statement, made after five months here, was of deliberately limited scope to his own diocese. That he went further and made a personal pronouncement on educational policy, for which Sabra administered a supercilious rebuke, was due to the urgent invitation of Mr. Eric Louw himself.

Yet the attitude that only long years of residence here entitle anyone to comment on our affairs is so persistent and so ill-founded that it deserves analysis. Even Father Huddleston's 12 years in the Johannesburg slums was thought by some (who usually knew little about them) to be insufficient, though few White men knew urban Africans more intimately.

One of the most famous occasions for the display of this "residential" emotion was Canon Collins' eight weeks visit in 1954. It may be remembered that a Durban business man paid his fare out to give him "an opportunity to educate Britain as to the facts of the case". It was argued that Canon Collins "should see for himself" and thereafter be free to state his findings. Unfortunately he and his host saw the facts differently, which led the latter to stigmatise the Canon as "a politician, not a member of the cloth." What would he have said if Canon Collins had chanced to agree

with the orthodox white viewpoint?

And what would they have then said who dubbed him "A scholarly crank"; "an incomparable kafferboetic"; "slanderer, prejudiced, bigoted, biased, dogmatic, narrow-minded, pontificating, uninformed tourist"; "a tool of the Communists and symptom of the vicious movement towards racial equality that is sweeping the world, deserving only of complete and utter contempt"?

But here and there the voices of sanity and reason were heard. A correspondent doubted if one need eat the whole of a bad egg to know that it was bad. A well-known British author questioned if one need spend a lifetime beside an open drain to smell its effluvia. "There are certain spiritual attitudes in racial matters which, the instant they are perceived, give offence to the Christian conscience." (As Dr. de Blank found at Windermere). A South African Labour Party spokesman said that "To see South Africa without illusions requires intelligence and integrity, not years of residence." And a Johannesburg priest, who felt the Church again faced the challenge of the great injunction of Galatians III, 28 ("For ye are all one in Christ Jesus") feared that long residence often corrupted the conscience and deadened the sensitivity.

But perhaps the most devastating indictment of our belief in the uniquely complex nature of our problems was made by the

editor-in-chief of Sweden's largest daily newspaper who toured this country shortly before Canon Collins.

Speaking of the attitude of White South Africans, Professor Tingsten wrote: "To understand the racial question is simply to accept prevailing white opinion; all studies which do not lead thither are meaningless or injurious... Naturally one who has made a study of the country, albeit from books, knows more about prevailing conditions and policies than most of the inhabitants. But never before have I been conscious of such condescension. Continually I meet people who discussed the problems with great confidence but who did not even know the main features of recent legislation. The surprising thing was their lack of first-hand information. They had never seen the shanty-towns, they had never had a conversation with an educated African, Indian or Coloured... They see Africans in the street, have them as silent and subservient servants in their homes, manage them on their farms and in their workshops, but they never converse with them, as one human being to another. Their opinions are cliché's never put to the test... Nowhere, outside South Africa, have I encountered prejudices as a life-principle, solid aggressive and taken as a matter of course."

By

C. W. M. GELL

"sell South Africa for 30 pieces of silver."

What is inconceivable is that any journalists could consistently read "distortions abroad and not be caught out by the truth. Falsehood in news is easy enough to nail or expose. Since we are so singularly unsuccessful, perhaps it is we who cannot see the truth or do not like it when it is forced on us? For, whatever Judas Iscariot's sin, he at least passed on true information for his 30 pieces of silver.

This interpretation is supported by the recent rows over Barbara Castle and the Archbishop of Cape Town. Mrs. Castle popped in and out of South Africa. In her lively way she wrote some light-hearted but barbed descriptions of the nonsense of lift apartheid in Johannesburg and kindred matters of a not very profound nature. She is a popular journalist writing for the popular press, here and abroad.

But she wouldn't earn the money she does if her levity did not cloak a shrewd perception and an ability to sum up a situation in a phrase or an incident.

How did we react to her teasing? Did we meet her wit with wit? Did we gently expose her inexperience of the country or the fallacies in her facts? Did we shoot down her "lies"? With trivial exceptions, we did not.

We blew our tops. We roared and raged. We shouted abuse at the woman, her political party, the degeneracy of her country—anything but answer the points she made. One correspondent to the Press even gravely informed her that all Africans are malodorous (she used a more impolite phrase) because they (all of them, apparently) rub a stinking grease on their bodies.

Phone 34-1349

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

83 West Street, JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " " "

Cash with order only.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue

DURBAN.

Would England And India Give A Lead?

By VINOBAJI In "Bhoodan"

(Concluded from last week)

HOW did India fight its war of Independence? Gandhiji, who led the non-violent struggle, always said we are friends of the British. The British kept Pandit Nehru in gaol for many years, but he has no bad feelings towards them. And this is not limited to Pandit Nehru only. Most of the people have feelings of friendliness towards England. The Indian people are even proposing that English should be given an official status equal to Hindi, even though Hindi has been decided upon as the national language. This is a sign of the spirit of non-violence. Therefore we can harbour the hope that India will unilaterally disarm.

But why is this not happening? Our non-violent strength has not come to the fore. It is there but few have faith in it. People call it a weakness to be non-violent. Why is it so? Blame cannot be placed on England for this weakness. It is also ours. The British forced India to disarm. All arms were taken away, and as a result great importance came to be attached to arms by the people. If this had not happened, India would now have greater strength because the attraction of arms would not be there. England's action benefited us, however, in another way. In the absence of weapons, Mahatma Gandhi had the opportunity to experiment with non-violent techniques. The people saw that it was impossible to fight with weapons and developed faith in the non-violent struggle. Mahatma Gandhi, however, said that he wanted the non-violence of the strong, not of the weak. But the non-violence of the weak was practised, and as a consequence, we had the big post-Independence Hindu-Muslim strife. Gandhiji realised that it was the non-violence of the weak that had been practised all along.

Now India is free. It can choose its own way after due consideration of the conditions in India and in the world. I have several times advised the Government to disarm. But who is the Government? If it were only Pandit Nehru it would be easy. But it is a Parliament and with one voice they demand arms and more arms for India. The same is with America. They are not short of arms. Yet Ike wants more and more arms on

account of Russia. We must admit that India has not the moral courage to disarm, though all would agree that arms are useless against atomic weapons. What we have to do is to prepare a climate in India, and for this, we have to show that internal peace can be kept effectively through non-violent techniques, i.e. shanti sena. Even though divisions and conflicts are rife we have to see that there is no violence.

We have gramdan and shanti sena. In gramdan we cut at the root of all the problems and divisions. We want that all things should be done on the basis of love and goodwill. There are only 3500 gramdans, but still I have started shanti sena. Why should a new movement be started before the completion of the first? The answer is that gramdan cannot flourish without shanti sena. In Tamilnad there was a conflict and the police restored peace by the use of arms. If in this way police are necessary to keep internal peace we cannot tell the Government to do without an army.

Some people think that our hope is baseless, that it is impossible. My answer is that we get joy in trying to attain the impossible. The act is necessary for India, and for the world, and even if there is only a little hope of success we have the right to tell the government to reduce its arms. My conviction is that the conflict with Pakistan would soon be resolved if we disarm unilaterally. Pakistan feels that it must speak to India from a position of strength, and we feel the same. I say that in order to speak to Pakistan with strength we should reduce our armed forces. Disarmament brings new strength. Shanti sena would give us an inner strength.

The peace of the world should not be in the hands of a few, however great they are. In the days of despotic kings power was in the hands of the few. But even under a modern democracy power remains in the hands of a few. If the leaders of Russia and America decide on a wrong course, they can cause a world conflagration. We can only hope and have faith that they will not take the wrong course.

Democracy must be improved so that real authority remains in the hands of the people. As I look at the question, I find that

the gramdan movement gives us a novel answer. There power is decentralised. When gramdan succeeds power will not be in the hands of a few. Villages will stand on their own feet, they will make their own plans, arrange for their own protection, education, etc. Shanti sena will have the backing of the people and will come out of the people. The authority of this 'peace

force' will come from its service to the people. In fact when the shanti sena has completed its work and replaced the armed forces it will automatically cease to exist—the people will live in peace, in every home there will be a shanti sena.

I am conscious that we are weak for such a great task, but God often uses the weak to vanquish the strong!

Aga Khan Praises India's Contribution In World Affairs

New Delhi, March 11.

THE Aga Khan said on arrival here that Mr. Nehru deserved praise for "his sensitive understanding of international affairs."

He said it is very largely due to his sensitive understanding of international affairs that India has risen during the last ten years to become one of the great moral forces in world politics.

"It is with special pleasure," he added, "that I look forward to meeting for the first time your great leader and Prime Minister."

Later he and his mother lunched with the Prime Minister and left for Bombay for his installation as the 49th Imam of the Shia Imami Ismailis in India.

At the airport he was received by the Chief of Protocol and leaders of Ismaili organisations. He stayed in New Delhi as a State guest.

Ismailis Asked To Show Loyalty

At a ceremony at the Vallabh Patel Stadium held in Bombay on March 12, the Aga Khan was installed as the 49th Imam of the Ismaili Muslims in India.

Ministers of the Bombay Government, members of the Diplomatic Corps, Chief Justice of Bombay Mr. M. C. Chagla and members of the State legislatures were among the 35,000 who witnessed the ceremony.

His Highness received from members of his community a copy of the Holy Quran, Robe, The Golden Turban, The Long Curved Sword of Justice and the Gold Chain of the Imamate.

Recitations from Scriptures followed.

Addressing the gathering, the young Aga Khan said that Ismailis in India should remain loyal to the secular state. He said: "Ismailis should constantly bear in mind that while they preserved their religious faith, their secular loyalty was solely

to India and her elected Government. As part of the Indian nation, they should contribute their share to her advancement."

"India is one of the pioneering countries of Asia in acceptance of the concept of individual liberty and parliamentary democracy. The Government of India has guaranteed every citizen's right to speak, right to write and right to worship as he thinks best. This is a tremendous undertaking for any nation and is one of the most courageous political experiments in the world. The manner in which India has set about her task, politically and economically, has captured the imagination of the thinking people everywhere."
—ISI.

Indian Judge To Visit East Africa

Nairobi, March 12.

Mr. Justice Basheer Ahmed Sayeed, Judge of the Madras High Court, is to pay a month's visit to East Africa. He will arrive in Nairobi by air on May 8.

Accompanying him will be his wife, who is chairman of the Southern India Education Trust which has promoted a women's college in Madras and other allied institutions. Mrs. Sayeed will take this opportunity to meet prominent educationists and others connected with social and cultural organisations.

The Indian Commission at Nairobi is drawing up the programme of the distinguished visitors. As at present foreseen, they will be in Nairobi for 6 days. Kampala 6 days, Mombasa 3, Tanganyika 2, Zanzibar 3 and Dar-es-Salaam 6 days. They plan to return to Nairobi to leave for India on June 5.

Letter To The Editor**Patrick Duncan Replies
To Gell's Letter**

SIR,—Mr. C. W. M. Gell's letter printed in your issue of 21st February is not worthy of the man whom all lovers of freedom here and abroad admire.

That he has differed for a long time with Mr. Jordan Ngubane over the desirability of the Communist influence over the ANC is no secret. Both these men have their own individual contributions to the goal which they share—the freeing of the human race in South Africa from the shackles of racialism. They have differed, but up till today I would have thought it as unlikely that Mr. Gell could make an unbridled personal attack on Mr. Ngubane, as that the roles could be reversed. But now we have Mr. Gell calling Mr. Ngubane a coward, and saying that "his aberrations" (one imagines this means areas of disagreement with Mr. Gell) "too foolish to be worth bothering about." And all because of what? That Mr. Ngubane

deplores the policies of the Communists who have sought to use the ANC for their own purposes, just as, in the 1920's, they sought to use the Chinese nationalists for their own purposes.

Since Mr. Gell wrote this letter the ANC in the Transvaal has shown that on this issue it agrees with Mr. Ngubane, and that it no longer wishes to be bound to these policies. Thus Mr. Gell's remarks, unfair enough when he made them, have been deprived by these recent events, of all justification.

Mr. Gell also threatens Mr. Ngubane that "if he or the Liberal Party...with which he hopes the ANC...will freely co-operate, imagine that they can profit from this sort of contemptible sniping—they have another guess coming."

This is the language of the tough guy of the films, not of Christopher Gell, the serene philosopher whom we have

known and looked up to for years;

Yours truly,
PATRICK DUNCAN,

**Ebrahim Trust
Scholarships**

SIR—The Trustees of the Hajee Suliman Ebrahim Charitable Trust take great pleasure in advising that at the last meeting of the Board it was decided to renew the medical scholarships of the following five students for the current academic year at Witwatersrand University: Messrs. R. Ramjas, Mr. A. K. Mahomed, S. R. Kalideen, Mr. I. E. Haffeejee and A. A. E. Rhemtulla.

In addition a further medical scholarship has been awarded to Mr. Yunus Sarvan.

Again, as in previous years, we received applications far in excess of the number of scholarships available under the Trust, and we have advised the unsuccessful candidates that, should they still be interested, they could make fresh application towards the end of this year for the 1959 academic year, when there will be two vacancies;

Your faithfully,
J. H. S. EBRAHIM,

**Indian Traders Tell
Japanese Price Fluctuations
Harmful**

A DEPUTATION from the Indian Retailers Association, comprising the president, Mr. E. H. Ismail, the secretary, Mr. V. Gosai and the treasurer, Mr. Govan Mani met members of the Japanese trade mission which visited Durban during last week at the Durban Chamber of Commerce Office.

In the course of the discussion Mr. Ismail pointed out to the mission that the constant drastic fluctuations in the prices of Japanese textiles piece goods had an unsettling effect on trade generally and it would be in the interest of Japanese trade itself to devise some machinery which would bring about stability in the textile trade.

In reply members of the delegation pointed out that price fluctuations were not due entirely to factors prevailing in Japan. They had to depend, to a very large extent, on imports of raw materials from foreign countries.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR

EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.

Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:

Office: 25845
Residence: 36413.

Appeal To Asians And Europeans To Help Africans

ANC Reply To Ban: No Retreat

(Continued from front page)

Mass Rally Of 50,000 Tanu Supporters

MR. JULIUS NYERERE President of TANU made a passionate plea for unit of Africans, Asians and Europeans for self-Government in Tanganyika and to work as Tanganyikans. He was addressing a mass rally of Africans in Dar-es-Salaam numbering some 50,000 and spoke for more than two hours.

To Asians Mr. Nyerere appealed to remember the struggle for independence of their own mother-country. And asked them to follow the example of Gandhi and Nehru and accept their advice of helping Africans.

To Europeans Mr. Nyerere said that talking of democracy was not enough. It has to be put into practice and Africans are to be helped to enjoy the fruits of democracy. They must

work with the Africans to secure self-government for Tanganyika.

He reminded them all that Americans were refused self-Government and the result was that they became independent. He warned those harming the cause of Tanganyika self-government by disunity and said that any member of Tanu joining rival organisation would be immediately expelled.

He said that when British left India and Ghana they left behind illiteracy and poverty. After they left these countries were devoting all their energies to improve the conditions of their peoples. This indicated that improvement and advance could only come to the desired extent after the people themselves had the power to decide about their destiny.

He said that the proposed ban on the African National Congress in the Reserves would never be accepted by the Natives. "If he (Dr. Verwoerd) thinks we will accept this slavery, he is deceiving himself."

Freedom

The Native people were now hopefully on their way to freedom, he added. The goal was full and equal partnership in the administration of the State.

All laws based on the principle of apartheid perpetrated oppression of the Natives. This policy—"die Wit man moet baas bly" was in flagrant violation of the United Nations Charter.

The only honourable course was to fight back. There was something wrong with the Native people if they did not fight back.

He concluded his message with the cry, "Freedom in our lifetime."

The deputy president of the African National Congress, Mr.

D. Nyembe, said all the citizens of South Africa should not take the proposed banning of the A.N.C. lightly. They must realize that the days of those opposed to the Government, including certain churches, were numbered.

He said "we will not retreat an inch in this situation. We call upon our people; we call upon all South Africa to stand firmly and oppose the totalitarianism of the Nationalist Party."

At the same time, Mr. Nyembe said, the struggle must be non-violent.

Just before the conference started, Colonel Spengler told the chairman that he had a warrant to attend the meeting. He said he and his men would take their seats and would not interfere in any way with the proceedings.

The police brought their own chairs and a table and when the speeches began, two men took a shorthand report.—Sapa.

India Celebrates 50 Years Of Steel Industry

Mammoth Meeting At Jamshedpur

INDIA celebrated during the first week of March the golden jubilee of the steel industry at Jamshedpur, where her first factory started working on February 27, 1908.

What is called Jamshedpur today was then a tiny village called Sakchi, 150 miles west of Calcutta. The steel town founded there by a young Parsee called Jamsetji Nowsberwanji Tata has grown to be Asia's biggest.

Prime Minister Nehru was among the one thousand guests from all over India present to participate in the celebrations.

The Tata factory's steel expansion project is designed to double the capacity to two million tons of steel ingots a year, as against one million tons at present. The project, costing 1200 million rupees represents the largest expansion job in India's private industry.

Addressing a mammoth public meeting, Mr. Nehru called on the workers to instil in their minds the spirit of partnership and help raise the country's industrial production. It was by production alone that India could progress, as the United States and Russia had done.

Over 100,000 people heard him say that the simultaneous building of three new steel plants

and the expansion of the existing two was a phenomenon unrivalled in industrial development of any country.

Later while unveiling a statue of Jamsetji Tata, Mr. Nehru described him as one of the founders of modern India. The country now had a commission to draw the Five Year Plans. But Jamsetji in those days undertook himself a very big plan.

Mr. Nehru said he did not believe that there was much difference between the public and the private sectors. It was ultimately the well being of the people and the country that counted.

Raw Film To Be Made In India

Negotiations are going on with the Agfa Company in East Germany for setting up a raw film factory in India at a cost of 75 million rupees. It will be designed to manufacture 500 million feet of raw films. The present annual demand is about 300 million feet and is expected to go up to 400 million feet by 1960-61.

B-I

Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S.S. Kampala due 1st April 1958.
Sails for Bombay on 6th April 1958.

S.S. Karanja due 30th April 1958.
Sails for Bombay via Karachi on 5th May 1958.

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third "	"	"	£31-10-0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons (Pty.) Ltd.

390 Pine Street,
Telephone 20432,

— Durban.
Tel. Add. "KARACHIAT."

India Letter

(From Our Own Correspondent)

Pak Police Kidnap Seven Indians

SEVEN Indian nationals were kidnapped by Pakistani Patrol Police on the Bengal border last week.

It is said that the men were coming home after harvesting in a boat when they were accosted by the Pakistani Police. Nothing is heard of them since.

Loitering Man Arrested Near Prime Minister's House

The Security Police arrested a man who was loitering under suspicious circumstances near the residence of the Prime Minister, Mr. Nehru.

On a search of his person, the police are stated to have recovered a dagger. He has given his name as Mahesh Lal of Bihar.

The accused was later produced in Court and is reported to have stated that he was of Nepali origin but was domiciled in Bihar. He had some land dispute in his village and had sent a petition to the Prime Minister.

Food Position Rests On Gods

Mr. Nehru angrily told the Rajya Sabha today (Wednesday, March 12) that he hesitated to prophesy about the food situation as "we are unhappily still in the hands of blind Gods."

"We have to become wiser and more powerful than those blind gods" he said. This was not only in regard to India but also about the world in general.

It was exceedingly probable that in the course of the foreseeable future say 10 or 15 years "weather and rain may be brought under control by science."

The food position in the immediate future would depend on the gods, India will have to toil hard if the "blind gods" misbehaved again as they have often done.

Abul Kalam Azad Academy

An institution to be known as Abul Kalam Azad Academy has been formed at Patna, under the chairmanship of Abdul Qayum Ansari, former P. W. D. Minister of Bihar. It will propagate the ideals for which Maulana Azad stood.

Shia Muslims Meet In Conference

The annual session of the All India Shia Conference was opened on March 9 in Hyderabad by Dr. Pattabhi Sitaramayya, former Governor of Madhya Pradesh State. Nawab Shaheed Yar Jung presided.

Dr. Sitaramayya suggested that sectarian conferences should function in the limited field of social and economic affairs of the community. While every citizen had a right to take part in politics and everyone should exercise that right, it would be dangerous if communal feelings entered politics. He paid a tribute to the Shias for their part in India's freedom struggle and their broad national outlook.

Foreign Exchange Reserves Increase

For the first time since the launching of the second five year plan in April 1957, India's foreign exchange reserves recorded an increase during the week ending February 28.

As against a decline of 18.5 million rupees during the preceding week, foreign exchange reserves increased by 25 million rupees.

SURAT HINDOO MAYAWANT ASSOCIATION OF S.A.

SPECIAL NOTICE

Please take note that the annual General Meeting of the above Association which was to have been held on the 22nd September, 1957, was postponed due to a quorum not being formed, is now scheduled to be held on GOOD FRIDAY, 4th April, 1958, commencing at 10 a.m. at 145, Prince Edward Street, Durban.

AGENDA:—(1) Minutes, (2) Correspondence, (3) Chairman's Annual Report, (4) Secretary's Annual Report, (5) Treasurer's Financial Statement, (6) Election of Officials, (7) General.

All members are earnestly requested to attend without fail.

G. MEHTA,
Chairman.

Birth Centenary Of Poet Tagore

New Delhi,

A COMMITTEE under the chairmanship of Prime Minister Nehru has met to plan the celebrations which will mark the birth centenary of the poet Rabindranath Tagore in 1961.

In the long term programme are included the publication of standard editions and translations of Tagore's works, the setting up of university chairs and special lectures, literary prizes and building theatres or community halls. The short term project will include holding of exhibitions of Tagore's paintings and works; literary conferences and dramatic festivals.

Besides, the UNESCO is also contemplating an exhibition of paintings and manuscripts to be taken round various countries of Europe, Asia and America and publication in

English and some other foreign languages of Tagore's selected writings. UNESCO is also expected to participate in the international conference of writers to be held in India in the winter of 1961, sponsored by the Sahitya Akademi.

The Ministry of Information and Broadcasting will produce a documentary film on the life of Tagore. It will be directed by Satyajit Ray.

Want a career instead of a Job? Write for "The Direct Way to Success" in accountancy, costing, secretaryship, building societies, municipal service, banking as well as other top ranking positions, paying over £2,000 a year. Write to THE SCHOOL OF ACCOUNTANCY, backed by 48 years of successful educational service, P. O. Box 4592 (ZD) Johannesburg or P. O. Box 1865 (ZD) Durban.

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol' In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

India Marches On

Just Arrived
Direct From India
Latest News

My Magazine Of India	1/6
Illustrated Weekly Of India	2/2
Film World Today	2/9
Great Men Of India	2/9
Great Saints Of India	2/9
March Of India	4/9
India Annual Review 1956	5/6
Filmie Dhunig Na Samachar—Special Issues	6/6
Heroines Of India	4/9
Simple History Of India	4/9
India Then And Now	4/9
Stories Of Our Land—2 volumes	5/6
Ramayan For Boys And Girls	1/7
Famous Princess Of Islam	2/-
Muslims Of India	2/6
Panchangs In Hindi—1958/9	3/-
Roopchand's Festival Calendar	1/7

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707. — P.O. Box 2524.
85 VICTORIA STREET, DURBAN.

If you have liked this issue of "Opinion"—the Way of Gandhi—why not send us this subscription form and so enable us to supply you further issues of the journal without a break...

SUBSCRIPTION ORDER

Please send me a year's issues of "Opinion"

Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amount (Half Year within the Union 15/6; elsewhere 18/6 by .....

Date ..... Signature .....

GIFT SUBSCRIPTIONS ORDER

Please send a Half Year's issues of "Opinion" to my following friends, superscribing the copies as under:

"This copy is a gift from .....

1 Name .....

Address .....

2 Name .....

Address .....

3 Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amounts by .....

Date ..... Signature .....

"OPINION"

c/o Indian Opinion,
P. Bag, DURBAN.

THE QUEENSLAND INSURANCE

COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE,

106 MANSFIELD ROAD,

DURBAN.

P. O. - Box 476.

TELEPHONES 47453 & 47888.

નેની આંખો કુટી ગઈ છે તે આંખો નથી પણ ને પોતાના દોષ દાંડે છે તે આંખો છે. માણસની ચાંતિની કસોટી સમાજ માં જ થાય, દિમાલપની ટોચ પર નહીં. —ગાંધીજી.

પુસ્તક પદ મુ—અંક ૧૧

તા. ૨૧ માર્ચ, ૧૯૫૮.

શુદ્ધ નકલ પે. ૪

હિંદ શા માટે ખાનગી સાહસો પર આધાર નથી રાખતું

હિંદની ધારાસભામાં તા. ૧૩મી માર્ચે બજેટ ઉપર ચર્ચા કરતા વડા પ્રધાન પંડીત નહેરુએ જણાવ્યું કે; દેશમાં કારવેરામાં બહુ ફેરફાર નહીં કરવામાં આવે. રાષ્ટ્રીય વિમાના ઉદ્યોગને ખાનગી સાહસમાં ફેરવી નાખવાના સુચનને તેઓએ વખોડી કાઢ્યું હતું. તેઓએ જણાવ્યું કે હિંદમાં ખાનગી સાહસોમાં બહાર જનતાની ઘણી મદદ બેઠકે છીએ. જો નાણા હોત તો ચાર સ્ટીલના કારખાના અને બીજા ઉદ્યોગો ન સ્થાપત ?

હિંદ એક પછાત દેશ રહ્યો છે આજે તેને ફરી ઉભો કરવો છે અને આર્થિક ક્ષેત્રમાં સદ્ગત બનાવવો છે.

સંશોધન શાળાઓ અને કેટલીક નાની શાળાઓ સ્થાપી હતી. તેઓ અણુ વિજ્ઞાનમાં પણ રસ ધરાવે છે.

અંકુશ રાખશે કારણ ખાનગી ઉદ્યોગો પછી તે બધાની એક હથથુ એનોપોલી લઈ લે છે.

એક ગરીબ દેશ અથવા ગરીબ પ્રદેશને મૂળભૂત ફેરફાર કરવા પરીસ્થિતી ઉભી કરવી પડે છે.

આજે ત્રણ કે ચાર રાષ્ટ્રીય શિવાય આપણે અણુ વિજ્ઞાનમાં આગળ છીએ. આપણે વિદ્યાર્થિ વાપરી છે. અને યુજી ખાતરી છે કે જો તે ખાનગી સાહસ હોત તો આજે તે માલ ઉત્પન્ન કરવા લાગી ગયા હોત.

ફરવુઅર્ડની પાઠરી અને જનસમુહને દખલગીરી

લંડનના કામદારો હિંદના કામદારો કરતાં સાંકે કામ કરે છે કારણ તેઓને સાફ વળતર મળે છે અને સારો ખોરાક તથા કપડા મળે છે. જો હિંદના કામદારોને પણ તેવી ખાતરી મળે તો તેઓ પણ સાંકે કામ આપે અને વધુ ઉત્પન્ન કરે.

તમે ઉદ્યોગના સિદ્ધાંતોને અનુસરી એમ કહેશો કે વિજ્ઞાન કળા અને યંત્ર ઉદ્યોગીકરણથી તમે આગળ આવશો તો તે નહીં બને. સ્ટેટ સિવાય કોઈ યંત્રો નહીં વધારી શકે, એ ઘણું મોટું જોખમ હતું. અમે ચાર સ્ટીલ પ્લાંટો અને, યંત્ર ઉદ્યોગોનો વધારો કરીએ છીએ ફક્ત ગતી વધારવા માટે જ.

જો બાનીસબર્નનાં ૯-૩-૫૮ના "સન્ડે એક્સપ્રેસ"માં શ્રી. ફ્રેન્ક ડી. પ્રીમટસ લખે છે કે, બચુઆનાલેન્ડના નેટીવ રીઝર્વમાં રેવ. ચાલસ કુપર નેજા. ઐંગ્લોફોન ચર્ચના પાઠરી છે તેમને તેમના ૧૧૦૦ આફ્રિકન અનુયાયીઓની સુલાકાતે ત્યાં જવાની બંધી ફરવુઅર્ડે કરી છે. આવીજ બંધી તેમની પત્નીને પણ કરવામાં આવી છે.

ફેળવણી ઉપર બિરાપ હરલીનું ભાષણ
રેશ રીલેશનસના આસરા નિચે એક બહેર સભા તા. ૨૭મી માર્ચ ના ૮ વાગે સાંજના નાટાલ યુની-વર્સિટીના હોલમાં થયો. આ સભા માં નાટાલના આર્ચ બિરાપ હરલી ફેળવણી વિશે બોલશે. ફેળવણી વિશેના ઇંગ્લીશ ચર્ચનો ઇલાખદાપણા વિશે થું મત છે તે તેઓ ભાં બહેર કરશે. આ સભામાં બધાને આવવાનું આમંત્રણ છે.

ગરીબ દેશને શુભવણો અને પરીસ્થિતી વધુ અને વધુ ઉડી ઉતારે છે એમ હું જણાવવા ઈચ્છું છું. — જ્યાં સુધી તમે પરીસ્થિતીનો સામનો કરી લોકોને ઉંચા આવવા વાતાવરણ ન સરળે ત્યાં સુધી ઉત્પાદન ઉપરથી ન્યાય કરવો ન બેઠકે.

વડા પ્રધાને કહ્યું હિંદને ઉછીના, અને તેના પોતાના નાણા કેટલાક બીજા દેશો તરફથી મળ્યા છે. એ કોઈ પણ શરતે નથી લેવાયા, "આપણે તે દેશો ના ઘણા આભારી છીએ કે જેઓએ આપણને સુશીલતાના વખતમાં મદદ કરી છે."

એમ મનાય છે કે આ પ્રથમજ વાર ધર્મ ચુક્રોની ઉપર આવા મનાઈ ફુક્રો પ્રધાને કાઢ્યા છે.

આ વર્ષે ફરમાન ઉપરોક્ત લેતો પ્રતિબંધીત લક્ષા તરીકે બહેર કરવા માં આવ્યો હતો. અને તેથી ફરવુઅર્ડને અધિકાર આપવામાં આવ્યો હતો કે તે જે વ્યક્તિને ત્યાં રાખસ કરવા ન ઇચ્છે તેને રાજી થયે.

હિંદ માટે મહેનત કર્યા વગર ગરીબીમાંથી ઉંચે આવવા માટે નવા હુત્રર ઉદ્યોગનું સાહસ કર્યા વગર બીજો માર્ગ નથી.

"આજે આપણે કરી શકીએ એટલું વધુ ઉત્પાદન કરવું બેઠકે. આ બધા પર સ્ટેટ પોતાને

મે મઈ કાલે રેવ. ચાર્લસને ફોન કર્યો હતો. નેજા ઝીરરટના ચર્ચ વિભાગમાંથી બોલ્યા હતા. તેઓએ કહ્યું કે, "પ્રધાનના ફુક્રમનો અર્થ કે મારે મારા અનુયાયીઓને મળવું નહીં એવા થાય છે. આ ફુક્રમ બાદ હું મારા હબ્બર ઉપરતના અનુયાયીઓમાંથી

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૨૧ માર્ચ, ૧૯૫૮.

મી. પથર—કોણા ગુલામ?

રખન સીટી કાઉન્સિલની ઇન્ડિયન એક્સચેન્જ એકવાઈસરી કમીટી માં મી. પી. આર. પથરે જે કાંઈ કહ્યું છે તેની સખત ટીકાઓ કરવામાં આવી છે. આ ટીકાના જવાબમાં મી. પી. આર. પથરે જાહેરમાં જણાવ્યું કે, “હું મારા લોકોનો ગુલામ છું.” કદાચ આમ કહેવામાં તેઓ એવો અર્થ કરતાં હશે કે, ગરૂપ એરીયામાં મદદ કરવાથી હિંદીઓને ઓછામાં ઓછું મુક્તિ મળે.

અમારા વિચારો મુજબ આ એક અતી ગંભીર પગલું છે. લોકોનો ગુલામ — સેવક — એ તો ઘણાજ આદર્શવાદી માનવ હોવો જોઈએ. મહાત્મા ગાંધી દાવો કરતા કે તેઓ લોકોના ગુલામ છે. અને તેમને પ્રતાપે હિંદ આજે આઝાદ થયું છે. પણ મહાત્મા ગાંધી અને પથર એ બેની ગુલામીમાં ઘણો તફાવત છે. અમને ખાતરી છે કે ગરૂપ એરીયાનાં હેતુ વિશે મી. પથર પૂર્ણ વાકેફ હશેજ. આ કાયદાનો હેતુ અન્યાયી અને અનૈતિક છે. એમાનો એક હેતુ એ છે કે, હિંદીઓને આર્થિક રીતે પાયમાલ કરી નાખવા જેથી તેઓ આ દેશ મુકી ચાલ્યા જાય. અમને ખાતરી છે કે મી. પથર એવી આશા નહી સેવતા હોય કે હિંદીઓ આ દેશ મુકી ચાલ્યા જાય.

ગરૂપ એરીયાના નૈતિક, તથા આર્થિક અને રાજ નૈતિક હેતુઓ જાણ્યા પછી પણ મી. પથર એ કાયદાને પોતાનો સહકાર આપી અમલમાં લાવવા ઇચ્છે છે. આ ઘણી દુઃખદ વાત છે જ પણ તે ઉપરાંત વધુ દુઃખદ તેમનું વર્તન ખીલ્યું પણ છે.

મી. પથર એવી બકાઈ મારે છે કે, તેમને ખાતરી આપવા માં આવી છે કે, હિંદીઓને ઇલાયદા કરવામાં આવશે ત્યારે તેમને ઓછામાં ઓછું મુક્તિ મળે તેમજ તેમને ફેટલાકેને તો બહુ સારી સગવડો મળશે. આ વાત જરા અતિશયોક્તી વાળી લાગે છે. આનો અર્થ એજ થાય કે થોડાક હિંદીઓને તેઓ લાલ કરાવી દેશે જ્યારે ખીલને તેમને પરીણામ જોગવું પડશે. અમને લાગે છે કે, મી. પથર એ નથી જાણતા કે સરકાર પહેલા શ્રીમંત હિંદીઓને પાયમાલ કરી પછી ખીલને ઉપર વધુ અને વધુ સખતાઈ કરી આ દેશમાંથી તેઓને ધીરે ધીરે દુર કરવા ઇચ્છે છે.

મી. પથર આવા એક જુલમી કાયદાને મદદ કરી વળી બ્યારે એમ કહે છે કે તેઓ લોકોના ગુલામ છે. આ સાંભળી અમે વિચારીએ છીએ કે, તેઓ કોણા ગુલામ છે? શું તેઓ એમના ગુલામ છે કે, જેઓ આ જુલમી કાયદો ઘડી ખીલને પાયમાલ કરે છે. અથવા એ લોકોના કે, જેઓ પોતાના નખળા ભાઈઓનો ભોગ આપી પોતાનું હિંત કરે છે તેમના, કે પછી જેઓ આ કાયદો જુલમગાર છે એમ માની તેનો નાશ કરવા ઇચ્છે છે તેમના?

અમે પથર કોણા ગુલામ છે એના ગુણવાડામાં પડ્યા છીએ. મહાત્મા ગાંધી જેવા લોકોના સેવક—ગુલામ— તે ગરૂપ એરીયા જેવા કાયદાઓને પોતાની થોડી પણ મદદ આપવા હા ન પાડી હોત. અને પોતાના લોકોના ગુલામ તરીકે જેલ જોગવવા તઈયાર થયા હોત. ખનવા ભોગ છે કે, મી. પથરને આવી ગુલામગીરી માટે મનમાં માન હશે. પણ તેઓ જે બકાઈ કરે છે તે પરથી તો એમ સિદ્ધ થાય છે કે, આવી ગુલામી તેઓ પોતા માટે પસંદ નહી કરે. પરિણામે આપણી સામે એ સવાલ ઊભોજ છે કે, તેઓ કોણા ગુલામ છે?

એ. એન. સી. પર ફરવુઅર્ડનો પ્રતિબંધ

ને ટીવ એક્સચેન્જ પ્રધાન મી. ફરવુઅર્ડે ગવરનર જનરલ ને એવી અરજ કરી હતી કે તેમને એવો હકક આપવામાં આવે કે જેની રૂએ તેઓ આફ્રિકન નેશનલ ડેવિસને તેઓ ઇચ્છે તે જગાએથી પ્રતિબંધીત કરી શકે. જોહાનીસબર્ગમાં એક ભાષણ કરતાં ફરવુઅર્ડે જણાવ્યું હતું કે, ‘કેમ્બ્રિસ ક્યારે પણ ક્યાંય તોફાન કરશે તો તેના પર જે કોઈ પ્રધાન હોવાપર હોય તે પ્રતિબંધ મુકી શકશે. પ્રધાનના આ ભાષણથી એમ લાગે છે કે તેઓ એ. એન. સી. પર પ્રતિબંધ મુકી તેને બિખેરી નાખવા ઇચ્છે છે.

આજના કાયદા પ્રમાણે ન્યાય ખાતાના પ્રધાનને હસ્તક એવા હકકો છે કે જે અન્યાયી અજબજો જણાય તેને તે દાખી હઈ શકે. પણ હવે ફરવુઅર્ડને એથી વધારે કેવી સત્તા અપાવવાની છે?

આ વિષે ઉલ્લેખ કરતાં મી. એલન પેટને જણાવ્યું હતું કે “આજે ૫૦ વરસથી એ એન. સી. આફ્રિકન લોકોનો રાજનૈતિક અવાજ રજૂ કરે છે. અને એના નેતાઓ ઘણા આગળ પડતાં આફ્રિકનો છે. આજે આફ્રિકનો ની આ એક મોટી સંસ્થા છે. અને એની ઉપર પ્રતિબંધ મુકાય તો એના ખખર આફ્રિકામાં આગની જેમ ફેલાશે અને એથી આપણે માટે સાફ પરીણામ નહીજ આવે. આથી લીબરર પાર્ટી આ પગલાની સામે પોતાનો સખત વિરોધ નોંધાવે છે અને ઇચ્છે છે કે યુનાઇટેડ પાર્ટી આને સાથ નહીજ આપે. ડો. ફરવુઅર્ડ એ. એન. સી.નો નાશ કરવા ઇચ્છે છે પણ તેઓ એ. એન. સી.ના આદર્શોનો નાશ નહી કરી શકે. જે વસ્તુ આજે ખુલ્લી રીતે થઈ રહી છે, એ કદાચ પછી ખાનગીમાં ચાલુ રાખવામાં આવશે.”

પ્રતિબંધને એ. એન. સી.નો જવાબ

જોહાનીસબર્ગમાં ‘નેશનલ વર્કરસ કોનફરન્સમાં આફ્રિકનોને, એક જ યજ્ઞ કાક પમલા-લેવા માટે અરજીઓ કરવામાં આવી હતી. આ સભામાં સરકારની અન્યાયી નીતી તથા કાયદા-ઓનો વિરોધ કરવામાં આંગ્યો હતો, અને આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસના પ્રમુખ, સી. એ. ને. લુકુલી, કે જેઓ હાજર નહોતાં યજ્ઞ સંક્રમાં એમનો સંદેશ વાંચવામાં આવ્યો હતો. એમાં એમને કહ્યું હતું કે, ‘સરકારની નીતીથી નેટીવો ડરી નહી જાય, પણ એમનું જીવન વધશે, અને આજે નેટીવોએ એક જ યજ્ઞ પોતાનો અવાજ સંભળાવવાનો વખત હવે પાક્યો છે. આજે એ. એન. સી. ઉપર જે પ્રતિબંધ મુકવામાં આવવાનો છે એનો સ્વીકાર આફ્રિકનો નહી કરે, અને જે ફરવુઅર્ડ એમ માનતાં હશે કે આપણે આવી ગુલામી સ્વિકારીશું, તો તેઓ મોટી શુભ કરી રહ્યા છે.’

ઉપ-પ્રમુખ મી. ડી. અન્વેએ એ જણાવ્યું હતું કે, ‘અમે એક તસુ પણ પાછળ હટાવો છરાદો નથી રાખતા અમે અમારા લોકોને હાથ કરીએ છીએ અને આખા દક્ષિણ આફ્રિકાના લોકોને પણ હાકલ કરીએ

છીએ કે, નેશનાલીસ્ટ સરકાર સામે તેઓ સંગઠીત થાય.” એમને વધુમાં કહ્યું હતું કે, ‘આપણી ઘડત અહિ-એક હોવી જોઈએ.’

જાણવા ભોગ

પૃથ્વીનાં પાટનગરો

દેશનું નામ	મુખ્ય શહેર
(૧) ભારત	દિલ્હી
(૨) પાકિસ્તાન	કરાચી
(૩) ધર્મદેશ	રથન
(૪) રશિયા	મોસ્કો
(૫) અમેરીકા (યુ.સ્ટે.)	વોશિંગ્ટન
(૬) ફ્રાન્સ	પેરિસ
(૭) ચીન	પેકિંગ
(૮) બ્રિટન	લંડન
(૯) જાપાન	ટોકિયો
(૧૦) જર્મની	બર્લિન
(૧૧) ઇનેડા	ઓટાવા
(૧૨) સિલોન	કોલમ્બો
(૧૩) ધરાક	બંબલો
(૧૪) ઇટાલી	રોમ

અમેરીકામાં હિંદના એલચી

શ્રી. ગગન વિહારી મહેતા જેઓ આજે પોતાની સુદૃઢ પુરી થવા છતાં અમેરીકામાં ભારતના એલચી તરીકે ચાલુ રહ્યા છે તેમની આછી રૂપ રેખા જાણવી ઘણી રસ પદ અને જરૂરી છે.

શ્રી. મગન વિહારી મહેતાના પૂર્વજો ભાવનગર રાજ્યમાં દિવાન હતાં. દિન મના ઝોઝાનું નામ ભાવનગરના દિવાન તરીકે ઝળકતું છે. દિવાનપદ કરતા ન્યારે જીવન સંધ્યાએ પહોંચ્યા ત્યારે તેઓએ વચ્ચેના ત્યાગ કરે એમ સહન કરીને દિવાનપદ ત્યાગી સન્યાસ લીધો. તેમની માઠીએ તેમના પુત્રને બેસાડવા ભાવનગરના રાજવી એ કહેલું મોકલ્યું ત્યારે તેઓએ જણાવ્યું કે, "લાગવ કરતા લાયકાત જેમાં હોય તેને આ સ્થાન આપજો." આથી તે માઠી તેમના પુત્રને નહીં પણ ભાણેજ સામળદાસને જાતેજ આપી. સામળદાસ પણ દિવાન તરીકે ઝળક્યા હતાં. ઈજવણી અને ખાસ કરી જી ઈજવણી પાછળ તેમને ઘણું ક્યું હતું. ભાવનગરમાં પ્રથમ કન્યાશાળા તેઓએ શરૂ કરી હતી. આવા ઈજવણી પ્રિય દિવાનનું સ્મરણ જરી રાખવા સામળદાસ ઠાવેજ ભાવનગરમાં સ્થપાઈ જેમાં માંધીજીએ પણ શિક્ષણ લીધું હતું.

સમળદાસ દિવાનને બે પુત્રો તેમજ દેવો. કારણમાં જી. એલ. મહેતાએ ના એક વિદ્યલદાસ અને ખીજા લક્ષ્મીભાઈ વિદ્યલદાસ દિવાન બન્યા અને લક્ષ્મીભાઈ મહેસુલ ખાતાના અધિકારી બન્યા. કાંઈક આખતમાં રાજ્ય વહીવટ માં મતભેદ પડતા લક્ષ્મીભાઈએ રાજ્યના ધુ આપ્યું અને તેમની પાછળ તેમના ભાઈએ દિવાન પણ છોડી બંધુ પ્રેમની પ્રિતીતી કરાવી. તે સમયે મહારાજ સાહેબે કહ્યું હતું કે, "તમારા ભાઈજીનો પ્રેમ ભેદ હું પ્રુથ થયો છું." અને મરણ પરીધાંત બંને ભાઈજીને કામ ન કરવા છતાં પમાર મળ્યાજ. કરતો હતો. લક્ષ્મીભાઈ યુગજ આભ્યા. અને અનેક વેપાર ઉલોગો તેમને રચાયા.

યુગજમાં વસી રહેલા આ પુરૂષનું નામ ઉલોમહેત્રે ભારતભરમાં ચમકવા લાગ્યું. હીંદુસ્તાનના જાતજાતના ઉલોગો ને તેમજ આકાર આપ્યો; પોરબંદરમાં સીમેન્ટનું કારખાનું, સીંધીયાનું વહાણ વહું, બંનેલપોરમાં કામનું કારખાનું, નિરાવેલી સુમર ફેક્ટરી, બોમ્બે લાઇફ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની વગેરેના તે આલ-પુરૂષ બન્યા અને ભારતમાં સહકારી પ્રવર્તિના તેઓ પિતા તરીકે જાહેર થયા. યુગજ તેમજ ભારતમાં એમને સી કોઈ 'લક્ષ્મીકાકા'ના નામથી જાણખતું હતું અને એમને ન્યારે સ્વર્ભવાસ થયો ત્યારે ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડીયાએ 'લક્ષ્મીકાકા' એ શિર્ષક નામે અમલેખ લખ્યો અને એમાં એમને બંધ અંગલિ આપવામાં આવી.

એમના ત્રણ પુત્રોમાંના એક તે મગન વિહારી મહેતા જી. એલ. મહેતા જાતે નામર છે. હાલમાં તેમની વય ૬૮ વર્ષની છે. તેમના પત્ની જાણીતા સાક્ષર સ્વ. રમણજીભાઈ વિલકંઈ અને જાણીતા સ્ત્રી કામંકર વિશાખેન વિલકંઈના પુત્રો સોહાશીની બેન છે.

લક્ષ્મીભાઈ ન્યારે સ્વર્ગસ્થ થયા ત્યારે હમેશા તેમની સારવાર કરતો નોકર શણુએ તેમને અગ્નીદાહ કર્યો

અને એનેજ તરીકે રંગુનમાં વધી ગાળ્યા. થોડાક સમય કસકતામાં પણ માળ્યો. તેખન દારા અર્થસામ નો પ્રચાર કરવાથી તેઓ હવે જાણીતા અર્થ શાસ્ત્રી થયા હતાં. આઝાદી મળ્યા પછી પ્રથમ પંચ વર્ષીય યોજનામાં તેઓએ સરકારને ઘણી મદદ કરી. આથી તેઓ વડા પ્રધાનના સંસર્ગમાં આવ્યા. જવાહર જવાહર પારખ્યું અને અમેરીકાને એલચીને હોદ્દો સંભાળવા તેમને જણાવ્યું અને તેઓ ત્યાં ગયા. સત્તા ના કે મોટાઈને તેમને કદી મદ નથી. અમેરીકામાં જે ભાષણો કરે છે તેના જે નાણા તેમને મળે છે તે નાણાને તેઓ ભાવનામરમાં ઈજવણી વિગેરે સંચાઓમાં દાન કરી ઉપયોગ કરે છે. એક એક ભાષણનો અમેરીકા માં સારો જોવા પુરસ્કાર મળે છે ૧૦૦-૧૦૦૦ રૂપીયા સુધી. આ ભાષણો દારા તેમને હીંદની સુવાસ અમેરીકામાં ફેલાવી છે. તેમના પત્ની પણ જ્યેન્યુઝેટ છે.

દેશનું સ્વાતંત્ર્ય લાવવા માં આફ્રીકનોને મદદ કરતાં બને

દાર્સલામ ખાતે મી. ન્યરેરેનું વક્તવ્ય

દાર્સલામના જુના વીમાન મથક રથને ટાંચાનીકા આફ્રીકન નેશનલ યુનીયનના પ્રમુખ મી. જ્યુલીયસ ન્યરેરે એ પચાસ હજારની મેદનીને ઉદ્દેશ્ય કરતા એમજી ઝેશીઓ અને યુરોપીયનોને અપીલ કરી કે સાચા ટાંચાનીકન બને અને દેશનું સ્વાતંત્ર્ય લાવવામાં આફ્રીકનોને મદદકર્તા બને.

મી. ન્યરેરેએ યુનીયનના મેમ્બરો બણી વળી જણાવ્યું કે જેઓ હીંસાની અને છેલ્લા પાટલાની વાતો કરે છે તેમને પાર્ટીમાંથી બરતરફ કરવામાં આવશે. આપણી જેમ એ શી પનો-યુરોપીયનોને નામરીકવતના સમાન હકક છે.

એશીયન મેમ્બરો પ્રતી કરી મી. ન્યરેરે બોલ્યા કે અમારે તમારી દુકાનો નથી જોઈતી કે તમારા ઘનરથાન નથી છુટવી લેવાં. અમને જોઈએ છે તમારું અનુભવજાન, અમને લોહી રેડ્યા વીના સ્વતંત્રતા હોંસલ કરવાને શક બતાવો.

અને એનેજ તરીકે રંગુનમાં વધી ગાળ્યા. થોડાક સમય કસકતામાં પણ માળ્યો. તેખન દારા અર્થસામ નો પ્રચાર કરવાથી તેઓ હવે જાણીતા અર્થ શાસ્ત્રી થયા હતાં. આઝાદી મળ્યા પછી પ્રથમ પંચ વર્ષીય યોજનામાં તેઓએ સરકારને ઘણી મદદ કરી. આથી તેઓ વડા પ્રધાનના સંસર્ગમાં આવ્યા. જવાહર જવાહર પારખ્યું અને અમેરીકાને એલચીને હોદ્દો સંભાળવા તેમને જણાવ્યું અને તેઓ ત્યાં ગયા. સત્તા ના કે મોટાઈને તેમને કદી મદ નથી. અમેરીકામાં જે ભાષણો કરે છે તેના જે નાણા તેમને મળે છે તે નાણાને તેઓ ભાવનામરમાં ઈજવણી વિગેરે સંચાઓમાં દાન કરી ઉપયોગ કરે છે. એક એક ભાષણનો અમેરીકા માં સારો જોવા પુરસ્કાર મળે છે ૧૦૦-૧૦૦૦ રૂપીયા સુધી. આ ભાષણો દારા તેમને હીંદની સુવાસ અમેરીકામાં ફેલાવી છે. તેમના પત્ની પણ જ્યેન્યુઝેટ છે.

આણ-બાંબની ઘેરી છાયામાં

મનસ' તા. ૨ જોકોટાખર, ૧૬૫૭ના અંકમાં ઇંગ્લેંડથી એક ખબરપત્રી લખી જણાવે છે કે, "થોડા દિવસ પહેલાં ત્રણ બીજાકો તેમની પચારી માં મરણ પામેલાં જોવામાં આવ્યાં. તેમનું મૃત્યુ ગેસના ઝેરથી થયું હતું. તેમનાં માખાપ અદોપ ઘંધ અમાં હતાં. બે દિવસ ખાદ માખાપનાં શરીર પણ દરિયામાંથી કાઢવામાં આવ્યાં. તે બંને એકબીજાની સાથે અંધાઈને દરિયામાં પડ્યાં હતાં. પુરૂષના શરીર ઉપરથી મળી આવેલા કામળમાં એ ત્રણ ખુન અને બે આત્મહત્યાઓનું કારણ જણાવેલું હતું. એ કારણ ખીજું કાંઈ નહિ પણ અણ-યુગની ભયંકરતાઓમાંથી છૂટવા મરેનું હતું.

"અણ-યુદ્ધની છાયા હેઠળ જીવવાને બદલે એક સીધુંસાફ, પરિપૂર્ણ યુક્ત આવા કારમા યુનાનો જ વિકલ્પ જોઈ શકે, તે હાખો લોકો એ જ કારણે કાપમ ચીંતામાં જ જીવી રહ્યાં છે, એવું માનવું અવોગ્ય નહિ અણાપ... જુના વખતનો કાંતિવાદી કોઈ એક આતતાથી બકિતને મારી નાખવા હાયબોબ નાખતો, ત્યારે સાથે સાથે ખીજાએ પણ મરી જશે જેની ખાસ પરવા કરતો નહિ...પણ અત્યારનો હાઈડ્રોજન બોમ્બ આખી દુનીયામાં અમે ત્યાં જઈને મોટાં મોટાં યહોદેની આખી વસ્તીઓને તથા વિશાળ ફળદ્રુપ પ્રદેશોનો નાશ કરી શકે તેમ છે... આને ઇંગ્લેંડમાંથી ડેલ્લાંપ કહુંએ દેશ છોડી બહાર ચાલ્યાં જાય છે; કારણ કે તેમને લાગે છે કે,

બલિષ્ઠના અણ યુદ્ધનું એ દેશ પ્રમુખ ડેન્ક બનવાનો સંભવ છે... પરંતુ તેઓ આલામાંથી યુલામાં જ જતાં હોય, એમ જ બનવાનો સંભવ વધુ છે... આને તે 'જમતના કામ-મરો સંબંધિત થાઓ' એ સૂત્રને બદલે, 'જમતના' લોકો સંબંધિત

માસ્ટર પ્રધેસ (પ્રા.) લીમીટેડ
જાત જાતનાં નાવલન, રેથમી તેમજ સુતરાઈ કાપડ, સ્ત્રીઓ બાજીઓ અને પુરૂષો માટે જાતમ જાતના વુલન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન્સ અને બન્યાઓ માટે—જુદીક, ખીબ્સ, બ્લેન્ડેડ્સ, શોલ્સ; નેપકોન્સ વિગેરે.
દરેક જાતના માલ માટે તપાસ કરવા બહામણ.
કડ વેર રૂટી, જોહાનીસંખર્ગ.
ફોન : ૩૪-૧૩૪૯ — પોકસ ૧૫૪૯.

વિવિધ વર્તમાન

કેપી નહોમ એવી

હઠહસનને અંબલી

“નોબુર ફેર યુએર કમફટ” નામના કાચર હઠહસને લખેલા પુસ્તકને આધારે રવ. સર અરનેસ્ટ ઓપનહેમરને પોતાની ત્રીસ લાખ પાઉંડની માઇનીમ મોન નોહાનીસમર્પની સીટી કાઉન્સિલને આપવા પ્રેમી હતા.

આ પુસ્તક વાંચ્યા પછી આફ્રિકનો મારેના ધલાયદાવાડાઓ જાતે જઈને તેમને પ્રેરણા થઈ હતી. અને પરીણામે તેઓને આ નાણા તે ગદીમજી લતાઓનો વિનાશ કરવા માટે આપવામાં આવ્યા.

આ નાણામાંથી પચાસ હજાર આફ્રિકનો વસે તેટલું એક ટાઉનશીપ માંધવામાં આવનાર છે. ૧૯૬૦માં તે પૂર્ણ થશે. આ કામની શરૂવાત થઈ મહ છે અને તે ટાઉનશીપનું નામ શેન્ડીયા ટાઉન રખાશે.

હોંદી વેપારીઓની જાપાનના વેપારીઓને અપીલ

ગયા અઠવાડિએ જાપાનનું વેપારી પ્રતિનિધિ મંડળ ડરબન આવ્યું હતું ત્યારે હોંદના વેપારીઓના પ્રતિનિધિ તરીકે, શ્રી. ઇ. એચ. ઇસ્માઇલ શ્રી. વિ. ગોસાઇ અને જોવાન મણી તેઓને ડરબનની એનર એન્ડ ટ્રેડ મિસ ઓરિસમાં મળ્યા હતાં.

તેઓએ પોતાની મુલાકાતનો હેતુ જણાવતાં જણાવ્યું હતું કે જાપનીઝ કાપડના જોવાની અરથીરતાને લીધે મંબીર એવું માનવ છે કે, ખાસ કરીને વેપારીઓને તેની ધણી માડી અમર મામ છે અને સામાન્ય પછે જાપનીઝ વેપારીઓને પણ થાય છે.

આના જવાબમાં પ્રતિનિધિઓએ જણાવ્યું હતું કે ભાવની અરિથરતા ફેક્ટરીઓ ઉપર આધાર નથી રાખતી પણ જાપાનને બહારથી કાચા માલ ધણી લાવવો પડે છે તેનાપર આધારીત છે.

હોંદની પસંદગી

રશીયાથી ભવનીત અનેલા યુરોપમાં અને યુર ઈંગ્લેન્ડમાં પણ અમેરીકન યાજ્ઞ અને શરો ગોઠવાઈ ગયા છે. એક વખત હોંદ કે જ્યારે પરદેશી લશ્કરના યાજ્ઞ ને દેશમાં નખાય તે દેશનું અપમાન થયું મનાવું. આવા અન્યાયી વર્તનથી કંટાળી એ વિદ્વાન દેશનો તેઓને દેશ ત્યાગી જ્યાં પરદેશી લશ્કર ન હોય ત્યાંના નામરીક ખનવા વિચાર કર્યો છે. અને તેઓએ હોંદને પસંદ કર્યું છે. અને ત્યાં આવી વસ્યા છે.

શ્રી માતાજીની વર્ષગાંઠ

તા. ૨૧-૨-૫૮ના રોજ અરવીરો અશ્રમમાં અધીષ્ઠાનો પુ. શ્રી માતાજી

૮૦ વર્ષ પૂરાં કરી ૮૧મા વર્ષમાં પ્રવેશ પામ્યા છે.

શ્રી માતાજી અયુક સમય ક્રાન્સ અને જાપાનમાં ગાળી જ્યારે ૧૯૨૦ ના. એપ્રિલની ૨૪મી તારીખે પોરીચેરી પાછા આવ્યા ત્યારબાદ થોડા વખત પછી જ શ્રી અરવીરોઅમનું સર્જન થયું. શ્રી માતાજીના કે શ્રી અરવીરોના એવા ઠોષ આશય કે ચોજનાથી નહીં પણ સાધકોના જ આંતર અને બાહ્ય જીવન શ્રી માતાજીને સોંપાય એવી તેઓની જ ઇચ્છાથી આશ્રમનું મંડાણ થયું હતું.

પુ. આફ્રિકાના પ્રવાસે

ચાર્લી ચેપ્લીન

વિશ્વજીવમાત શીમ નટ, નિર્માતા, અને ઈગદશક અને એવું છબીકાર ચાર્લી ચેપ્લીન, પત્ની અને બે મોટા બાળકો સહ નેરોપી આવેલ છે. ચાર્લી ચેપ્લીનની ઉમ્મર ૬૮ વરસની છે. તે પુર્વ આફ્રિકાની આ એની પ્રથમ મુલાકાત છે. ત્રણ અઠવાડિયા ના રોકાણ દરમિયાન કેનીયાના વિભીન પ્રદેશોની તેઓ મુસાફરી કરનાર છે.

ચાર્લી ચેપ્લીને દર્શાવ્યું છે કે જાપની પ્રાણીઓના અનેક ફોટાઓ લેવાનો મારો ઇરાદો છે.

કેનીયાને મળનાર બ્રીટીશ આર્થિક સહાય

કેનીયા ખારાસમાં હંભાથી નાણા પ્રધાન શ્રી. મેકેન્ડ્રીએ જાહેર કર્યું છે કે ૧૯૫૮-૫૯ના નાણાકીય વર્ષ માટે બ્રીટીશ સરકાર કેનીયાને સાડા સાત લાખ પાઉન્ડની મદદ અને સાડા સાત પાઉંડની વ્યાજ મુક્ત લોન આપવા માટે સહમત થઈ છે. અને જૂતકાળ ની આકે રકમ જરૂરી જણાયે તે જ ઉપાડવવામાં આવશે.

હીરાનાં પડીકા સથિ

પકડાયેલું સોનું

દાણ્યોરી સામે કર્ટમ દાહાર જલ્લામાં (હોંદ) જાણે માણ રાખતાં દાણ્યોરોએ પોતાની પ્રતિ પોરખંદર ખાતે શરૂ કરી ને સોનાની આખાત માણ રાખી મોરખંદર ખજુર ભરને આવતા વહાણનું સખત મેઈમ શરૂ થયું. પણ આવાં સખત મેઈમની અપેક્ષા દાણ્યોરોએ રાખી જ હતી ને આથી જ સોનું પોરખંદર પાસેના દરીયામાં રાખવામાં આવેલું.

દરીયામાં વીસેક કુટ નીચે એક ઢોચળીમાં આ બધી ચીજે રાખવામાં આવી હતી જે જહાતી સત્તાવાળા એએ ખાસ કુખડી મારનાર “કાઇ-વસ” ની સહાયથી શોધી કાઢી હતી. જે ઢોચળી શોધી કાઢાઈ છે તેમાં

અમને જણાવતા આનંદ થાય છે કે, અમે હોંદ તથા પાકીસ્તાનને કેટલોક માલ તમારી સેવામાં અર્પી શકીએ છીએ. અમારે ત્યાંથી મળતા બહોળા માલમાંથી થોડાકની યાદી નીચે આપીએ છીએ.

કેરમ ઓર્ડર્સ	
ઓર્ડર્સની રખર કુશીનના	૫ ૫ ૦
” ” નીકલ કેરનર	૪ ૪ ૦
કેરમ અને ડરાકે ઓર્ડ સાથે રખર કુશીનના	૫ ૧૫ ૦
” ” ” નીકલ કેરનરના	૪ ૧૫ ૦

કુકરી અને સ્ટાઇકરનાં સેક સાથે

અગર ખતી

ગરબે ઇન્ડિયા ઈન ૬ તોલા શી. ૨૦-૬, ૩ તોલા શી. ૫-૬, ત્રણ ગુલાબ ૬ તોલા શી. ૬-૭, ૩ તોલા શી. ૪-૬, લતા મજબ ૪ તોલા શી. ૪-૬.

ત્રણ જ્યોતી શી. ૧-૬,

ઈન્ડિયા સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૪૪૪ શી. ૮-૧ ડબલ, પાકીસ્તાન સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૪૪૪ ૬-૬ ડબલ, પાકીસ્તાન સ્ટીમર બેન્ડ નં. ૧૦ ૧૬-૬ ડબલ, કેપરન શી. ૨૭-૧ ડબલ, મયસોર સુગંધક શી. ૨૪-૦, ડબલ, રોજ શી. ૨૪-૦ ડબલ, દરબાર શી. ૩૭-૬ ડબલ, મીલાઈ શી. ૩૭-૬.

આ ઉપરાંત બહોળા પ્રમાણમાં સાડીઓ—સલાસ-પલાસ-ટીકની બંગાડીઓ, ઇમીટેશન ડાગીના રમકકા, ગેમ, વિવિધ વસ્તુઓ, ફેડીઓ અને ઇલેક્ટ્રીક ચીજે મળશે.

એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ,
૧૧૬ કવીન સ્ટ્રીટ, ફોન : ૨૭૩૪૯.
બોક્સ ૨૧૬૮, — ડરબન.

૧૯૭૦ નેટલી એક એક તોલાની સોનાની લખડીઓ, ૨૧૬૯ ગીની, ૨૩ ચંદીના ઇરાની સીકકા ને ૩૧. દરેક લાખના હીરાના ત્રણ પડીકાં હતાં.

આશ્રમદાન એક વરસ

દરમિયાન

આસામ ૭૭, આંદ્રા ૨૬૦, પ. બંગાલ ૮, બ્રીહાર ૧૦૦, મદ્રાસ ૨૧, રાજસ્થાન ૧૪, ઉત્તર પ્રદેશ ૩૫, મુંબઈ રાજ્ય ૩૦૬, મધ્ય પ્રદેશ ૧૦૭, ઉત્કલ ૧,૬૩૩ ફેરલ ૪૩૭—કુળ ૩,૫૨૧ આશ્રમદાન. ગયા વરસ દરમિયાન વિનોબાજીને મળ્યા હતાં.

આગાખાન નહેરુને મળ્યા

૧૧મી માર્ચના ન્યુ દિલ્હીમાં આગા ખાન આવ્યા હતાં તેઓએ જણાવ્યું હતું કે; નહેરુ મંબીરપછે આંતરરાષ્ટ્રીય સવાલોને સમજી શકે છે તેને માટે તેઓની પ્રશંસા કરવાની જરૂર છે. આંતરરાષ્ટ્રીય સવાલો તેઓ ગંભીરપણે સમજી શકે છે તેને પરીણામે હોંદ છેલ્લા ૬૪ વર્ષમાં જનત થઈ જમતના રાજકીય ક્ષેત્રમાં નૈતિક બળ સાથે સૌથી ઉચ્ચ ઠોડીએ તે ઉભુ છે.

ખાસ આનંદની એ ખીના છે કે મારા જીવનમાં હું પહેલીજ વાર આપણા મદાન નેતાને મળવાનો હું. તેઓએ અને તેમની માતાએ વડા પ્રધાન સાથે મોજબન લીધું હતું અને વાતો કરી હતી. દિલ્હીમાં તેઓ સરકારના મેમાન તરીકે રહ્યા હતાં.

મુંબઈમાં આગાખાન

મુંબઈના વલ્લભભાઈ પટેલ રોડીય માં ૧૧મી માર્ચે આગાખાનનો ધર્મ શરૂ તરીકેનો તકત નશીન વિધી થયો હતો. ત્યારે ૩૫૦૦૦ લોકો હાજર હતાં. તેમાં મુંબઈના પ્રધાનો, ન્યાયાધીશો, અને ખીલ નેતાઓ પણ હતાં.

ના. આગાખાને, વિધી પુણું થતાં મેદનીને સંબોધતા જણાવ્યું કે જે સુસ્લીમો હોંદમાં રહ્યા છે તેઓએ હોંદને વધાદાર રહેવું જોઈએ. સુસ્લીમો એ જાણ્યું જોઈએ કે ઇસ્લામમાં તેઓને અહાં હોમ તે તેના શિક્ષણ મુજબ તેઓએ જે દેશમાં વસતા હોય તેને વધાદાર રહેવું જ જોઈએ, અને તેની પ્રભ તરીકે તેની આખાદીમાં પોતાનો શબ્દો આપવો જોઈએ.

હોંદ એશીયાનો એક પ્રથમ કક્ષાનો દેશ છે અને પ્રજાસત્તાક દેશ છે. હોંદ સરકારે પ્રયેકને તે ઇચ્છે તેમ મોજબાની, લખવાની અને ધર્મની છુટ આપી છે, એક રાષ્ટ્ર માટે આ એક મોટો અખતરો છે, અને ફુનીયાની રાજનીતીનો એક જાણ્ય પ્રયોમ છે. હોંદ જે રીતે પોતાની કસોટીમાંથી પાર ઉતરવાનો રસ્તો આર્થિક અને રાજનીતીક ક્ષેત્રમાં લીધો છે તેથી ફુનીયાના વિચારને શિક્ષમબને તેની તરફ દોરવાયા છે.

બાપુની સુવાસ

હરિભાઉ ઉપાધ્યાય

સંઘમની શિખામણ

બાપુની જલિને માટે તો આ યુગના સંક્રાન્તિજનક હતા. આજે બહેનોને નિર્ભય, તેજસ્વી, આત્મિકતા ધરાવતી અને સેવાપરાયણ બનાવવાના નેટલા પ્રયત્નો કર્યા તેટલા બાળ્યે જ ખીલ ઠાક પ્રયત્નો આજ સુધીમાં કર્યા હશે. તેઓ બહેનો વિષે બોલતા ત્યારે એમ જ લાગતું કે જલે ઠાક સ્ત્રીને બાપુજી આત્મા બોલે છે. તેઓ સ્ત્રીઓની સાથે સ્ત્રીત્વ અનુભવતા એમ કહીએ તો તે વધારે પડતું નથી. ધીમે ધીમે તેમણે ભારતની સ્ત્રીઓને પુરુષોની સમાન કોટીની બનાવી, જેટલું જ નહીં પણ તેમને પુરુષોથીયે આગળ લઈ ગયા. સામાજિક ક્ષેત્રમાં માત્ર વિધવાનાં લક્ષ જ નહીં, તરછોડાયેલીનાં લક્ષ, અન્નવર્ણુ લક્ષ વગેરેનો રસ્તો ખુલ્લો કરી આપ્યો અને તેને રાજ્યમાં બનાવી દીધો. બાલવિધવાઓને માટે તો એમણે જેટલે સુધી કહ્યું કે તેઓ તો કુંવારી જ છે. સ્ત્રીઓનાં લક્ષ તો પહેલી વાર ચર્ચામાં લાવ્યા અને રીતે જ કરવાં લેખ્યું. વિવાહિત સ્ત્રીને પણ તેમણે પુનઃસંમતિ

મંજૂરી આપી છે. એવો એક પ્રસંગ યાદ આવે છે. ૧૯૨૭ની વાત છે. રાજસ્થાનના એક પ્રતિષ્ઠિત કુટુંબની વહુએ પહેલા પતિને છોડીને ખીલ સાથે લક્ષ કર્યાં. પહેલા પતિવાળાએ બાપુજી પાસે ફરિયાદ કરી, કે પછી છોડીએ જ બાપુ પાસે ઘડ માગી હતી. બાપુજીએ અને તપાસ કરવાનું સંમતિ. તપાસના સુખ્ય મુદ્દા બાપુજીએ બતાવ્યા કે છોડીએ પહેલાં લક્ષ પોતાની ખરૂં થી કર્યાં હતાં છતાં તે ખીલ વાર લક્ષ કરવા કેમ તર્કમાર થઈ ગઈ અને પક્ષના લોકો પાસે બધી કહીકત સાંભળીને મેં પહેલાંના પતિને સમજાવ્યો કે હવે જ છોડીને પાછા મોકલવામાં કર્યો સાર નથી. બેમાંથી એકને સ્ત્રીની શાંતિ મળવાની નથી. મારી યાદ પ્રમાણે છોડી ખીલ પતિને ત્યાં જ રહેવા મંજૂ હતી. બાપુ માનતા હતા કે જો સ્ત્રી પર જુલમ થયા કરતો હોય અથવા તેને છોડી દેવામાં આવી હોય તો એને ખીલ વાર લક્ષ કરવાનો અધિકાર હોવો જોઈએ. અને પુરુષોએ પોતાના પર કામ ચાલવાનું અને નેહ જવાનું જોખમ

છેદાવીને પણ સ્ત્રી સ્ત્રી સાથે લક્ષ કરવાં જોઈએ. તેઓ સંપત્તિ અને ધનવતીના પુત્રી હતા, પરંતુ તે સાથે જ અત્યાચાર અને અપમાનભરેલું જીવન તેઓ સહન કરી શકતા નહોતા. જમણવામાં પણ તેઓ સંપત્તિ અને ધનવતી પર ભાર મૂકતા, તેઓ કહેતા કે જે માણસ નેટલી વધારે સ્વતંત્રતા ઇચ્છતો હોય તેણે તેટલા વધારે સંપત્તિ યત્ન જોઈએ. કહીકતમાં સંપત્તિ જ માણસને સ્વતંત્રતા આપે છે, અસંપત્તિ થી તો તે પોતાના અધિકાર યુગાવતો ભય છે.

મીઠો વિનોદ

બાપુજીનું જીવન પ્રયોગમય હતું. એમનો વિનોદ અને મીઠો ભયમ પણ મજબૂત હતો એ બધા જાણે છે. એક વાર કાચું અનાજ ખાવાનો પ્રયોગ થયો. સાબરમતીમાં મદ્રાસના એક અભણ સ્ત્રી આવી. તેઓ અનાજને પકવતીસર પલાળીને ખાવા માટે આપતા હતા. આજમના ઘણા લોકો એ પ્રયોગમાં જોડાયા. પછીથી એ પ્રયોગ છોડી દેવામાં આવ્યો. એક દિવસ સાંજે બાપુજી પોતાની કુટિરના આંબજામાં બુલામાં ખાટલા પર ચૂતા હતા. બા માથામાં તેલ લસતાં હતાં. સામે પેલા મદ્રાસી સ્ત્રીને જોઈને તેઓ કહેતા કે ત્યાં આજુબાજુ રોકો

વળ્યા હતા. મદ્રાસી સ્ત્રીને કહ્યું, "બાપુ, કુપ એ કાંઈ મનુષ્યનો ખોરાક નથી. માત્ર કુપ એ જ મનુષ્યનો સ્વાભાવિક ખોરાક છે. બાપુ બકરીનું કુપ લો છો એ પણ ખરાખર નથી. પશુનું કુપ પીવાથી પશુના શુભ આવે છે."

બાપુનો સુવાનો વખત થવા આવ્યો હતો. બાપુ ખડખડાટ હસી પડ્યા અને સુવા માટે પત્ત લખાવતાં અને આદર જોડતાં બોલ્યા, "હા, તમે ખૂં કહો છો! જુઓ બકરીનું કુપ પીવાને લીધે અને શિંમડાં જમવા લાગ્યાં છે. હવે તમે લોકો માગો, નહીં તો શિંમડાં મારીય."

એમ બધા ખુશ હસી પડ્યા. મદ્રાસી બાઈ પણ આ કટાક્ષનો આનંદ માણતા ત્યાંથી ચાલતા થયા. —લોકજીવનમાંથી.

ચુકકાપીઝ, ઇનકમ ટેકસ રીટન્સ, લાઇસન્સીંગ, રેવન્યુ કલેક્ટર અને ઇનસ્પેક્ટર માટે મળે :

આર. વીક્રમ

૧૨ બાકંસી આર્કેડ, ૩૮ માઈટ સ્ટ્રીટ, ફારનર ડાયગોનલ અને માઈટ સ્ટ્રીટ, બેદાનીસખમ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રસ્તમજી

જ્યાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસિએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલિયેશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિક્ટોરીયા ઓસ્ટ્રેલિયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જાહેરાતો વિશે એ ખરી જાંચધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો ચા મળો :

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોક્સ ૪૭૬, ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબજી"

ટેલીફોન : ૪૭૮૮૮ ૪૭૪૫૩

લગ્ન પ્રસંગો માટે
અમને મળો.
સુરતી જમણુના અમે સ્પેશલીસ્ટ છીએ.
શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે સુનીયનના અને રોડસીયાના ઘોંઠ પલ્લુ ભાગમાં તમારે પ્રકારે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડાક્ટ વર્ધ્ય.
કેપીટનસ બાલકની હોટેલ
(ધી કેપીટન મીકાઈ હાઉસ)
શ્રી અને ચિકેટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધીરુભાઈ પી. નામક
પુસ્તકોપર, ખુસાફરી, વીમાનાં અને જલસલ એજન્ડ
ઈન્ડિસ્તાન અંગે દુનીયાના ઘોંઠ પલ્લુ ભાગની ઇન્ફોર્મેશન અંગે અમને માગે ખુસાફરી કરવાં. ઘેર ઘાં અમારી ખાસકરે પ્રકૃતિ કરો.
ઈન્ડીયા, આગ, ચોરી, દુસ્લાહ, અંગ્રેજીમાં, એસ્ટેબ્લિશ્મેન્ટ, વિગેરેના નોખા અંગે ઉત્તરાની આપીએ છીએ.
ઈન્ફોર્મેશન, પરચુઅલ ટેકેસ, ડિસાલના ચોપડા લખાવના રેવન્યુ ઇન્ફોર્મેશન સર્વિસીસ કે વેપોરના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઇમીગ્રેશનને લગતી માલતોમાં ઘોંઠ પલ્લુ ફી લીધા વિના અમે મદદ સલાહ આપીએ છીએ.
નેશનલ ઇન્ફોર્મેશન સર્વિસીસ અંગે ઇન્ફોર્મેશન અને ચોઈસાપર ઇન્ફોર્મેશન કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.
Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ
આંખા અલ્લુ, લીલી અલ્લુ, રતાળ અને સુરણુની ગોસમ ચાલુ છે. આલુ શી ૧-૬ રતલ, લાસણુ શી. ૨-૦ રતલ.
પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.
કપુરી અને ચેવલી પાન ખલર ભાવ, ચોરટોન જુદાં. બાસ્કીટ ગોલ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને સ્કેવર બાસ્કીટ શી. ૧૧-૬ ૩૩૩.
રોડસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને જલસલ કોંગ્રેસના ચોરટોરો ઉપર પુરવઠા ખ્યાન આપી ઘોંઠ પલ્લુ વસ્તુ પરમીટ ઇટાવી ચોલ્લ્ય.
All prices subject to Market fluctuations.
A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!
બેલુમ સુટ, ડાઈનીંગરુમ સુટ, વોઈશોલ, હોસ્ટેલ ચેસ્ટ, સાઈકલ ઘોંઠ ઓફીસ ટેકેસ, પુક ટેસ, ટેબલ, તાલ ઓફીસલ સાથે ખરીદી સર્વિસો. જાતે પધારી લાભ લેવા સુક્યો તલિ.
—એકેસ, ટેબલ અને ફીચર હોસ્ટેલ—
ને હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર પાવ છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. આજ રોઠ્ઠાં ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.
L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

હોંઠની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં
—ધી—
ન્યુ ઇન્ડીયા ઇન્સ્યુરન્સ
કંપની લીમીટેડ
સાઉથ આફ્રિકાના એક જ મુખ્ય પ્રતિનિધિ
રસ્તમજી જલભાઈ રસ્તમજી
૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન - નાટાલ.
સેવા અને નિર્ભયતા
માટે અમને મળો.
અધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.
પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.
રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવનથ એવન્યુ,
ડરબન.
ટેલીફોન:
ઓફીસ : ૨૫૮૪૫
રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

સમાચાર સંગ્રહ

યુનીયનનું અવનવનું

—કેપટાઇન સોલ્ટ રીવર રેશન પર ૨૭મી જાન્યુઆરીએ ૨૦ વર્ષની એક મીસીસ મારી નીલપત્ને ગોરાઓનું ધ્યાનમાં વાપરવા માટે તેણી કલકત્તામાં માની પોલીસ કોર્ટ પેસ કરેલો. તે અંગે એ દરખાસ્ત પછી ૧૫મી માર્ચે તેણીને નિર્દોષ દરખાસ્ત કેપટાઇનની કોર્ટના મેજસ્ટ્રેટે કહ્યું હતું કે તારા દેખાવ પરથી તને પકડવા માટે હું પોલીસને દોષ નથી દેતો. પણ ચર્ચામાં એક યુરાપીયન તરીકે તારો સ્વીકાર થયેલો છે એ પુરવાર થવાથી હું તને નિર્દોષ દરખાસ્ત છું. (એ બાઇબુલ ખર્ચ સર્ટીફિકેટ ન હોવાનું મળી શક્યું.)

—મામટોલા લોહાચનની સમગ્ર બાનુ વસતીને મરજ ટાઉનશીપમાં ખસેડવાના ઉદ્દેશા નિશ્ચય પછી ૧૨મી માર્ચના પહેલા દિવસે ૩૫ કુટુંબોને મીલીટરી લોરીઓમાં ખસેડવામાં હતાં.

—પોર્ટ એલીકામેયમાં ૧૨મી માર્ચે ત્યાંની મેજસ્ટ્રેટ કોર્ટમાં રેટ પેસ તરીકે અપાયલા સુકાદા અનુસાર ત્યાંની ટેક્ષીના માલિકા અને ડ્રાયવરો સરકારી ટ્રાન્સપોર્ટેશન એક્ટના અપાર્ટમેન્ટો કાયદો અમલમાં લેવા છતાં કોઈ પણ ખાતિના પેસેન્જરોને તેમની ટેક્સીમાં બેસાડી શકશે.

—વીટવોર્ડરેન્ડની રીફ ધૂમીમાંથી કિંમતી ધાતુ તરીકે ઠેવળ સોનું જ નથી નિકળતું પણ તેનાથી વધુ કિંમતિ ખીજ ધાતુઓ પણ નીકળે છે. જે પહેલીનમ જેવી ઓસપીરીડીયમ ગ્રુપ તરીકે ઓળખાય છે. એક ઓસ સોના ના પા. ૧૨-૯-૦ ઉપર છે અને ખીજ ધાતુની કિંમત એક ઓસ ના પા. ૩૦-૦-૦ ઉપર છે. એ ધાતુ ખાસ કરીને હલિકટ્રોસીટી, જીવેલરી એરકાફ્ટ, ફાઉન્ટન પેન, હાયપોડર્મીક નીડલ અને ખીળાં વૈજ્ઞાનીક યંત્રોમાં વપરાય છે. હેલ્થમાં પાંચ વર્ષોમાં તેનું ઉત્પાદન ત્રણ લાખ ઓસ જેટલું થયું હતું.

—યુનીયનના વડા પ્રધાન મી. જે. જી. સ્ટ્રાપગને માંદગીમાંથી સારા થયા પછી ૧૦ માર્ચની રાતે પહેલીજ વાર બેઠાની સભામાં ટાઉનમાં મળેલી નેશ નાલીસ્ટ પાર્ટીની મીટિંગમાં જાહેર બાવણું આપ્યું હતું.

—ઈસ્ટ લંડનના દરેક ગરાબના પ્રવેશ દાર પર ખાર ઇચના અધિકારમાં No Smoking કરણવાત કબોલું હોવું જોઈએ એવા કાયદે ડીપાર્ટમેન્ટ તરફથી હુકમ થયો છે.

—દક્ષિણ આફ્રિકાની આગાંવી ત્રવી સુટણી મારેનાં નોખીનેશનના ઉદ્દેશા

દિવસે ૧૫૬ બેઠા પૈકી કેપમાં ૧૦ ટાંસવાલમાં ૭ અને નાતાલમાં ૭ મળી ૨૪ બેઠકમાં ખીન-હરિફ યુનાઇટેડ પાર્ટીના સભ્યો સુટાયાનું જાહેર થયું છે ઉમેદવારોમાં યુનાઇટેડ પાર્ટીના ૧૫૬; નેશનાલીસ્ટ પાર્ટીના ૧૨૫; રવતંત્ર પક્ષના પાંચ; લીબરલ પાર્ટીના ત્રણ; લેબર પાર્ટીના બે અને સા. આ. મોન્ડ, ક્રિસ્ચિયન ડેમોક્રેટ તથા રીપબ્લીક પાર્ટીના એકેક ઉમેદવારો દરિકાષમાં ઉભા રહેશે.

—મુડંકોપી (મરડર ડીલ) કે ન્યાં પીટ રીટીફ સાથે ૬૭ જાણીને ૧૮૩૮ના ફેબ્રુઆરીની ૬ તારીખે નેટીવોના અગ્રણી ડીન્ગાનીએ મારી નાખ્યા હતા, તે જગ્યાના માલિક મી. એચ. જે. એમ. જાનસન રેન્સમર્ગે ડીસ્ટોરીકલ મોન્યુમેન્ટ કમીશનને ઐતિહાસિક રમ્બરક માટે આખી કુમરી સમંપણ કરી છે, જેથી કેટલીક શરતો પેકીની એક રાજકીય સભા કહી ન વેરવી અને ખીજ કુદરતી રચનાં જળવવાની છે, આ દાનદાતા માને છે કે આ રમ્બરક સાચવવા સાથે બાનુ વચ્ચેનો સંબંધ સુધારવો જોઈએ.

—ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ લેબરના ૧૯૫૬ ના ડીસેમ્બરે પુરા થયેલાં વર્ષના હેવાલ મુજબ દક્ષિણ આફ્રિકામાં એ વર્ષ દરમ્યાન ૧૦૫ હજારના પડી હતી જેમાં ખીન-ગોરાઓની ૬૮ હજારના હતા આગલા વર્ષે ૧૦૨ હતી તેમજ ખીન-ગોરાઓની ૮૭ હજારના હતા. —ઇસ્ટ લંડનની જેલમાં ૮મી માર્ચે કામ કરતા આફ્રિકન જેલોએ પેકીના એકે વોર્ડરને આગળી ખતાવી તે કપાઇ અઇ છે તે માટે પોટો ખાંધવાની આજીજ કરીને તેના તરફ ધ્યાન મગ્ન બનાવી ખીજાએ પાછળથી હુમલો કરી બંધુક છીનવી લઇ ચાર જણા જાગી છુટયા હતા તેમનામાંથી ત્રણને ત્રણ દિવસમાં પાછા પકડી શકાયા હતા અને ચોથો નેલીસોએ રીવર ઓળંગતાં કુખીને મરી ગયો હતો.

—કેપટાઇનમાં યુવુડમાં બરાયેલા શોમાં ૮મી માર્ચે ડેરેવીલના ઉપનામથી ઓળખાતા આઇસી લીબોવીટએ પોતાના મોટરવડે દોળાત પરથી પડોસ પડોસમાં ગોઠવેલી આઠ મોટર કારને ઓળંગીને વિશ્વ વિક્રમ કર્યો હતો. આગલો રેકોર્ડ ૭ મોટરને એક ઓરુટલીયનનો છે.

—યુનીયનમાં ૧૯૫૭ની આખરીએ એક અમેરીકન વ્યાપારી માસિકમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા અંદાજ અનુસાર ટેલીફોની સંખ્યા ૭,૪૬,૭૩૦; રેડીયોની સાડા સાત લાખ; રેફ્રીજરેટરોની ચાર લાખ; હલેક્ટ્રીક કુકરની પાંચ લાખ; વેકુમ કલીનરની ત્રણ લાખ અને વોર્શોમ મશીનની સંખ્યા અડી લાખ

ની હતી. ખાનગી મોટરોની સંખ્યા ૬,૩૨,૨૭૭ ની અને વેપારના વાહનોની સંખ્યા ૧,૯૨,૬૭૧ની હતી પુરુષ કામદારોની સંખ્યા ૩૭,૪૯,૯૦૦ની અને સ્ત્રી કામદારોની ૧૫,૦૨,૯૦૦ની હતી. શહેરોમાં ધરની સંખ્યા ૧૦,૩૦,૦૦૦ની હતી.

—ઉત્તર હોલંડમાં જન્મેલી અને ૧૯૫૪માં દક્ષિણ આફ્રિકામાં આવી વસેલી એક ૨૫ વર્ષની ઉમરની ડચ સ્ત્રીને ડરબનમાં એક હોટી સાથે ઇમ્પોર્ટન્ટ એક્ટને બંધ કરવા માટે ત્રણ માસની જેલ થયેલી તે મોગવી છુટયા બાદ ૧૩ દિવસ પર પકડીને કેપટાઇનથી ૧૩મી માર્ચે ઉપડેલી ચોલંડ આફ્રિકા લાઇનની રટીમર વોટરમેનમાં તેણીના બે વર્ષની વયના છોકરા સાથે ડીપોટ કરી છે.

—ટાંસવાલમાં રીફની ધરતીમાંથી નીકળતી ધાતુઓનાં મિશ્રણમાંથી નીચેની ૩૯ જાતની જુદા જુદા સુજાત ખનિજ તરવો મળે છે. એલ્યુમીનીયમ, એન્ટીમની, આર્સેનિક, પીસમુય, ફેસ્થીયમ, કાર્બન, સેરીયમ ગ્રુપ, કોમીયમ, મેગ્નેશીયમ, મેંગાનીઝ, નીકલ, ઓસમીનીયમ, ઓક્સીજન, પેલેડીયમ, ફોસ્ફરસ, પ્લેટીનમ, પોટા સીયમ, રેડીયમ, રથેનીયમ, સીલીકોન, સીલવર, સલ્ફર, ટેલુરીયમ, થોરીયમ, ટીટનીયમ, યુરેનીયમ, વાનાડીયમ, વતોરીયમ ગ્રુપ, ઝીન્ક, ઝીંકોનીયમ અને રહેડીયમ.

—ડોડો નામના બતક જેવાં પ્રાણી અડીસો વર્ષ પહેલાં મોરીસપસ ટાપુમાં હજારોની સંખ્યામાં હતાં સને ૧૫૯૮ થી ગોરા વસાહતીઓનું આગમન થતાં તેનો ખોરક તરીકે ઉપયોગ થવાથી અને ખીજ પ્રાણી કુતરા ખીલાડા જેવાના આગમનથી આજે જે ડોડો પ્રાણી ત્યાં એકે નથી અને મોગોપની જેમ તેનું જન્મ પરથી નામ નિશાન જતું રહ્યું છે માત્ર મ્યુઝીયમોમાં કેટલાંક દર્શો. તેનું એક માત્ર સાનું ઇંડું ઇસ્ટ લંડનનાં મ્યુઝીયમમાં છે. ખીલું કયાંય પણ નથી એમ મનાય છે.

વિદેશના સમાચાર

—લાનાના કાર્ય પ્રધાન મી. અલહાજ મહમદુ હતુઆએ જણાવ્યું છે કે નાખનેરીયાની સરકાર નાયબર રીવર પર પાંચ કરોડને વીશ લાખ પાઉડના ખર્ચે એક બંધ બાંધવાની વિચારણા કરે છે.

—લાનાના નાણા પ્રધાને આકામાં જણાવ્યું છે કે દશ લાખ પાઉડના પ્રીમીયમ બોન્ડવાળી યોજના પડતી ચૂકવી પડી છે કારણકે પ્રજાએ એનો ખાત્ર ત્રીજો લાગ જ ખરીધ્યો છે. જેથી એના ગલે આ વર્ષની આખરીથી રેટ લોટરીની યોજના ચૂક થશે.

—અમેરીકાના કેન્ડુબી મીડલવોના એક ૬૬ વર્ષની વયના પાદરી ૧૪મી માર્ચે યુબરી ગયા તે વખતે તેના જીવંત પુત્ર, પોત્ર અને પ્રપૌત્રની સંખ્યા ૩૮૨ની ગણવાઇ હતી.

—વોર્શોવનથી ૬મી માર્ચે જાણવાયું છે કે લાનાના વડા પ્રધાન ડો. કવામી નુમાહે જુલાઇ માસમાં યુનાઇટેડ રેટસની બુલાકાતે આવવાના પ્રમુખ આઇઝનવાવરનાં આમંત્રણને સ્વીકાર કર્યો છે.

—જીનેવામાં બો આદ ધી સીની ૮૫ દેશોના પ્રતિનિધિઓની મળેલી કોન્ફરન્સમાં ભારતના પ્રતિનિધિ મી. એ. કે. સેને પ્રોટેક્શન દરિયાઇ પાણીની સત્તાની મર્યાદા ૧૨ માઇલ સુધીની રાખવાની દરખાસ્ત કરી હતી. ચાઇનેડના પ્રતિનિધિ મી. હુનામ થી. શીલ્વી શુદ્ધિ એ ૭ માઇલની પસંદગી ખતાવી ૧૨ માઇલથી વધુ ન હોય એમ ઇન્જીનું હતું.

—શ્રીલંકાની રાણી માતા ન્યુઝીલેન્ડ અને ઓસ્ટ્રેલીયાને ૨૫,૮૦૦ માઇલનો પ્રવાસ કરી ૧૩મી માર્ચે એરથી લંડન પહોંચ્યાં હતાં. રાજ કુટુંબ પૈકી તેઓ વિશ્વ પરિક્રમા કરનાર પહેલાં જ છે. તેમને લઇને લંડન જતું વિમાન મોરીસપસમાં અટકવાથી સમયસર ઇસ્ટ આફ્રિકાનું ૨૫ લાખ પાઉડના ખર્ચે બંધાયેલું એમઆઇસીનું નવું ઓરોડોમ ખુલ્લું ચૂકવા હાજર ન રહી શક્યાથી ૬મી માર્ચે કેનીયાના મુબનર સર ઇવલીન જેરોગે તેણીને સંદેશો વાંચી ઉદ્દેશાટન વિધિ કરી હતી.

—ઇજીપ્ટ અને સીરીયાનું અનેકું નવું સંયુક્ત આરબ પ્રજાસત્તાક સાથે ત્રણ કરોડને દશ લાખની વસતી વાણુ યમન રાજ્ય પણ જોડાવાનો નિર્ણય કરી ૩૨ કલમના કરાર ઉપર દમાસકસ માં ૮મી માર્ચે પાટવી કુમાર મહમદ અલ ખદર અને ઇજીપ્ટના પ્રમુખ નાસરે સહીઓ કરી છે.

—સુદાનની સામાન્ય સુટણીમાં પ્રાધાત્ય પક્ષી ઉમ્મા પાર્ટીનો વિજય થયાનું ૧૧મી માર્ચે ખારટુમથી બહાર પડ્યું છે. જે ખીજ પાર્ટીઓ સાથે સહકારી સરકાર સ્થાપશે. સુટણીમાં ઉમ્મા પક્ષ ના ૬૮ નેશનલ યુનીયનીટના ૪૭ ડેમોક્રેટીકના ૨૬ અને ખીજ પક્ષના ૩૨ સભ્યો સુટાયા છે. અત્યારના વડા પ્રધાન અને ઉમ્મા પક્ષના સેક્રેટરી જનરલ મી. અબ્દુલા મેઇ ખલીલ નવી સરકારના પ્રમુખ બનશે.

—ઇઝરાએલના પાટનમર ટેલ અવીનના ટાઉન કલાક મી. વેહડા નેદીની જેઓ યુનીયનનો પ્રવાસ કરે છે તેણે ૧૦ મી માર્ચે ઇસ્ટલંડનના મેયરને ટેલ અવીનના મેયરના નિશાન સહ શુભેચ્છા પાઠવતાં કહ્યું હતું કે ૩૪ વર્ષ પર ટેલ અવીનની વસતી પંદર હજારની હતી. આજે ત્રણ લાખને પંચાસી હજારની છે.

—લંડનથી ૧૩મી માર્ચે બહાર પડેલા સરકારી હવાલમાં જણાવવામાં છે કે આ મહિને ધોરણમાં બેકારોની સંખ્યા સવાબર લાખની હતી. જે પાંચ વર્ષ દરમ્યાન સૌથી ઊંચો આંકડો છે.

—જમતને મીડલવેસ્ટ ટાઇટલ ધરાવનાર કારબેન બાસીલીયો અને આમલા અંબીન રેષ રાબીન્સન વચ્ચે ૨૫મી માર્ચે ચીકાગોમાં થનારી હરિદાષમાં પ્રેક્ષકોની ટીકીટનું વેચાણ એક લાખ ૪૫૦૦૦ જેટલું થયું છે. અસાર સુધીમાં ટીકીટની ખપતમાં પાર્ટીસ હાલ સાતસો પાંચ જ ન્યા છે.

—બ્રાઝીલના રીયો ડી જાનરીયો શરેર માં ૭મી માર્ચે ચથેલા ભારે વધેલ સહ પવનના તોફાન દરમ્યાન એક પેસેન્જર ટ્રેન રેલવેમાં ઉભેલી પરાંની બે ટ્રેનો સાથે અથડાવાથી ૬૦ ના મરણ અને ૧૨૦ને ઇજા થઈ હતી.

—છત્તીસગઢમાં ૧૩ માર્ચે ખુલા મુકાયેલા મોટર શેમાં ક્ષીટનના ભાવિ મોટર કારમાં થનાઈ પરિવર્તન પ્રખટ થયું હતું. અસાર સુધી દરેક મોટરમાં એક અને પેટ્રોલના બે પડેલા આવે છે તેને રથાને એમાં એકજ પેડલથી ખેને કામ થશે.

—એલ્જીપ્તમાં ફેરિગે ખાલે એલીઝાબેથ વીલે ખાલેની એકેમી આફ શાઇન આર્ટસનાં આફ્રિકન યાજ્ઞોએ દારેલ ઝીનેતુ એક દીલ્લયરપ પ્રદર્શન ૩મી ફોર્મ આફ્રિકા સોસાયટી તરફથી મેમ્બરશામાં લાખવામાં આવ્યું છે. ધીટીય કાલિસ્ટીલ સેન્ટર ટ્યુર શોડ ખાલે આ પ્રદર્શન ભરવામાં આવ્યું હતું. ટેનીયામાં આવા પ્રકારનું આ પ્રથમ જ પ્રદર્શન છે.

—ધાનાએ પોતાનો પ્રથમ આજાદ દીન ઉજવ્યો તે પ્રસંગે પંડીત નહેરુ એ તેમને સદેશો મોકલતાં જણાવ્યું હતું કે; “ધાનાના આ પ્રથમ આજાદ દિને તમારી મારફતે તમને અને તમારી પ્રજાને અમે અમારી સરકાર ના અને પ્રજાના શુભેચ્છા પાઠવવીએ છીએ. ધાના આખા યાવ અને ઉત્પત યાવ.

ભારતના સમાચાર

—નવી દાંત્રીથી જણાવવામાં છે કે ભારતના નાખ્ય વડા પ્રધાન ડો. સર્વ પલ્લી રાજાકુખ્યન એક માસ માટે યુનાઇટેડ રેટના પ્રવાસે ૧૫મી માર્ચે રવાના થયા છે.

—પાકીસ્તાનમાં ૨૪ હોદી બેઠો છે અને ૫૭ અધિકારીઓ આ બેંક વહીવટ માટે ત્યાં રહે છે. હમણા પાકીસ્તાનની નેશનલ બેંક કમ્પતામાં પોતાની યાખા ઉપાડી છે.

—હોદના એક ન્યાયાલય ખસીર અહમદ રીવડ પુર્વ આફ્રિકાની મુલાકાતે.

ટમી મેના જલે. તેઓ મદાસ હાપ- ઠોટના જલ છે. તેઓ સાથે તેમના પત્ની પચુ હશે. સમરત પુર્વ આફ્રિકા માં એક માસ માળા જુન પાંચમીના તેઓ હોદ પાછા જશે.

—હોદમાં ઇંગ્લીશ ભાષા શિખવા અને તે શિખવવા શિક્ષકો તરફપાર કરવા હપદાખાદમાં એક કોલેજ સ્થાપવામાં આવનાર છે.

—હોદમાં કાંચુ ફિલ્મનું ઉત્પાદન કરવાની વાટાઘાટો આમશ ફિલ્મ કંપની સાથે કરવામાં આવી રહી છે. આ માટે ફેક્ટરી ઉભી કરવા ૭૫૦૦૦૦૦૦ રૂપિયા નેહએ. હાલમાં હોદમાં ૩૦૦૦૦૦૦૦ શીટ લાખી શીફમ વપરાય છે. આ કારખાલુ ચર્ક થતાં વર્ષે ૫૦૦૦૦૦૦૦ શીટ શીફમ ઉત્પત કરશે.

યુવક સંઘ કંપાલા ચોજીત—જગૃતિ વાર્તા હરિદાષનું પરિણામ

યુવક સંઘ કંપાલાએ એક વાર્તા હરિદાષ જગૃતિ માસિક તરફથી ચોજી હતી. જેમાં કનિયા, યુનાન્ડા, ટાન્ઝાનિકા, ન્યાસાલેન્ડ, નોર્થન શોડેસિયા, સાઉથ આફ્રિકા, ઝાન્ઝીબાર, અખ આફ્રિકા જેવા દુર દુર વસતાં લેખક ભાષખડેનોએ ભામ લીધા હતા. વાર્તા આ ઘણી સારી સંખ્યામાં આવી હતી. પચુ “આફ્રિકા” વાર્તાવરણ હેવું નેહએ.” એ આ હરિદાષનું ખાસ મહત્વનું અંગ હતું. છતાં તે નિયમનો ફેટલાંય ભાષ ખડેનોએ બંગ કરેલો આથી તે હરીદાષના ચોક્કામાં આવી નથી. આ પ્રથમ પ્રવાસ હોવા થી, લેખકોની ઠેઠીક ક્ષતિયો હોય તે સ્વાભાવિક છે.

અહીંના પ્રથમ વાચનમાંથી પાસ કરી, અચુક લેખો ભારતમાં પરીક્ષક સમિતિને મોકલી આપવામાં આવેલા. પરીક્ષક સમિતિમાં, યુજરાતના ખજુ જ મોકલિય અને જાણીતા સાહિત્યકારો, શ્રી ઇશ્વર પેટલીકર અને શ્રી પિતાંબર પટેલ હતા.

આ હરીદાષમાં નીચેના લેખકો વિન્યેતા તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

૧. શ્રી નેલવંદ વી. શાહ, યો. બો. નં. ૫૧૩૧ નૈરાખી. કૃત “અધૂરો પ્રેમ.”
૨. શનાભાઈ ના. પટેલ, યો. બો. નં. ૨૨૨, ગ્યાલે. કૃત “પરભવની પ્રીત.”
૩. શ્રી જયમંમલ ડે. દેને એન્ડ કંપની, પોર્ટ હેરલ્ડ, ન્યાસાલેન્ડ. કૃત “ચહાલત.”

—હપદાખાદમાં તા. ૬મી માર્ચે ડો. પદ્મી સીતારામનેચાએ શાહિ પરીવડ નું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. તેઓ જણાવ્યું હતું કે દેશની સામાજિક અને આર્થિક પ્રગતિમાં સાથ આપવાનો પરીવડ વિચાર કરશે. જ્યારે દેશમાં પ્રત્યેકને મત આપવાનો અધિકાર હોય છે ત્યારે ધર્મ કે પંથને વચ્ચે લાવવો એ ઘણું ભયંકર અને છે. શાહિ કોમે આજાદીની ચળવળમાં મદદ કરી છે તેને માદ કરાવી પ્રમુખે અંજલી આપી હતી.

—અચુક કલામ આજાદના સ્મારકમાં એક એકેમી પાલવાલું નક્કી કરવા માં આવ્યું છે. તે પટનામાં સ્થપાશે —સુદાનનું ટ્રેડ પ્રતિનિધી-મંડળ ૬મી માર્ચે ન્યુદિલ્હી આવી પહોંચ્યું હતું.

૪. શ્રી બાલુશંકર જો. વ્યાસ. યો. બો. નં. ૨૨ જી. કૃત, “પ્રજુ અને આખાલું કામ આપો.”

૫. શ્રી લક્ષ્મીદાસ રાહિયા, યો. બો. નં. ૨૫૫૧, નૈરાખી કૃત “દસ લાખનો દલો.”

૬. શ્રી વતુ જીવરાજ, યો. બો. નં. ૧૬૭૭ કંપાલા. કૃત “પાલકમા.” જગૃતિ અને માટે એક ખાસ નવલિકા અંક પ્રકટ કરનાર છે. જેમાં વાર્તા હરિદાષમાં આવેલી નવલિકાએજ ફકત પ્રકટ કરવામાં આવશે. તે ઉપરાંત ઇનામને પાત્ર હરેલી બધી વાર્તાઓ, આ ખાસ અંકમાં હપાશે.

ઇનામની વહેંચણી માટે એક ખાસ સમારંભ રાખવામાં આવનાર છે. જે પ્રસંગે વિન્યેતા ભાષખોને, ઇનામ આપવામાં આવશે. યુજરાતી સાહિત્ય માં આવી વાર્તા હરિદાષ-યોજનાનું પ્રથમ માન આખા આફ્રિકા ખંડમાં શ્રી યુવક સંઘ કંપાલાને ફાળે જાય છે. જે માટે અભિનંદન.

બેનેને વાંચવા માટે

ફરખનની યુજરાતી મહિલા મંડળે પોતાના “શીખ્ય મહોલસવ” પ્રસંગે સવાસો પાનાનો કળદાશ અને સચિત અંક બહાર પાડ્યો હતો. જેમાં રસીક વાર્તાઓ અને વિવિધ લેખોના સુદેશ સંગ્રહ છે. તે આ આફ્રીસમાંથી શી. ૨-૬માં મેળવી શકાશે.

‘Indian Opinion’, P. Bag, Durban.

ચુલિલ્હી માટે ઉપયોગી

બટાટાની કટલેટ

બનાવવાની રીત

સામગ્રી : એક રતલ બટાટા, પલાળેલી મગની ફાળ અર્ધો રતલ, તેલ, પાંચ તોલા મેદો, લસણ, કાંદા, આદુ, લીલાં મરચાં, ડોષમીર, ગરમ મસાલો, વરીઆળો, છાંદ, મીઠું, હળદર, આખા ધાણા અજમેા વગેરે પ્રમાણસર.

રીત : મગની ફાળને એકાદ કલોક પલાળી બારીક વાટી નાખવી. પછી તેલમાં લસણ ને કાંદા લાલ આપ તેલલા શેકી વાટીલી ફાળ નાખી સારી પેઠે શેકી લેવી. ફાળ શેકાઈ જાય ત્યારે ઉપર લખેલો બધો જ મસાલો વાટીને અંદર ભેળવી દેવો ને નીચે ઉતારી કરવા દેવું. બટાટા ખાશી, ઊલી ને એને એકદમ લીસો માવો કરી નાખવો. એ માવાની નાની નાની પુરી બનાવી તેમાં તરપાર ઘેચેલો ફાળનો મસાલો પુરી-કચોરીની જેમ જોડો બનાવી લેવો. ત્યારબાદ મીઠું નાખીને મેંદાનું વેસન બનાવી બજાયાની માફક એમાં બટાટાના ગોળા કુપાડી તેલમાં તળી લેવા. તળતી વખતે એકબીજા સાથે મેંદી ન જાય તેવું ધ્યાન રાખવું. આ કટલેટ બટાટાની અથવા આંબલીની ચટણી સાથે ઉપયોગમાં લાઈ શકાય છે.

*

બીજી બતની કટલેટ

સામગ્રી : બીનીસ, ફેટ, ગ્રીન પીઝ, બટેટા, સાથે યાજ્ઞણીમાં મુકવા. બીનીસ અને ગ્રીન પીઝનું પ્રમાણ વધારે રાખવું. અરધો રતલ અને હોય તો નાના બે બટેટા અને એક મોડુ ફેટ. આ સારી રીતે બહાઈ જાય પછી તેનો છુટો કરવો (નાના મોટા કટકા રહે તે પ્રમાણે) તેમાં એક મોડુ ટમેટુ, જીરુ, મીઠું, મરચુ કાંદા કીલા ધાણા, ઝીણા અમારીને નાખવા. રોટીને હવનમાં ધીમે તાપે આકરી સેકાને ખાંડનીમાં તેનો છુટો કરી. સાંવા ના ગોળામાં ફેરવી તેને ઢાંચો ગુલાબ જંકુ જેવો ઘાટ આપી પછી ચપટો કરી ધીમે તાપે તવામાં થોડું થોડું ઘી અથવા તેલ નાખી તળવા.

બેનેને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે.

‘Indian Opinion’, P. Bag, Durban.

લોભ અને કરુણા

(સુકલલાલ 'લોકજીવન'માંથી)

(તા. ૧૪-૩-૫૮ના અંકથી માણુ)

૧૬

સ્વામીલકત ટોમ

ટોમ સેંટ કલેરને ત્યાં સુખશાંતિથી દિવસ પસાર કરવા લાગ્યો. અહીં ટોમને કાંઈ વાતવું દુઃખ ન હતું. કુટુંબથી મહેલો વિયોગ એને હરે હરે સાલતો તો હતો, પરંતુ એ દેહપણે માનતો હતો કે, ઇશ્વર આપણને જે સ્થિતિમાં મૂકે તેને દસતે મોઢે સહન કરી લેવી એમાં જ પ્રભુ પ્રત્યેની સાચી શ્રદ્ધા રહેલી છે.

ટોમને અહીં બીજા એક સુખની વાત એ હતી કે ઇવા તેના ઉપર ખુબ વહાલ રાખતી હતી. ટોમ પણ એને રમાડવામાં, એની સાથે વાતો કરવામાં, ફરવા ભવામાં દિવ્ય આનંદ અનુભવતો. ઘણી વાર ઇવા ટોમની આગળ બાઇબલ વાંચતી અને ટોમ બાઇબલનાં વાક્યો ઉપરથી ઇવાને ધર્મ શિક્ષણ આપતો. વળી ટોમને બહુન ગાતાં પણ સાફ આવડતું હતું. એટલે ઇવાને એનાં બહુનો સાંભળવા ની ખુબ જ મન પડતી.

સેંટ કલેર પણ ટોમને માન આપતો હતો. ટોમ સેંટ કલેર કરતાં મોટી ઉમરનો હતો. સેંટ કલેર જીવિ અને ચંચળ મનનો હતો, જ્યારે ટોમ દરેક અને અંબીર હતો. તેથી ધીમે ધીમે સેંટ કલેર ટોમને પોતાના એક વડીલ તરીકે જ માનતો થયો હતો. પહેલાં સરસામાન વગેરે ખરીદવાનું કામ એટલે નામનો શુભામ કરતો હતો. પરંતુ તે દારૂડીયો હતો; એટલે પેસાની બાબતમાં તે હંમેશાં ગોલમાલ કરતો હતો. સેંટ કલેર આ જાણતો હતો, પરંતુ તે શુભામને કદી કોઈ વાતની શિખામણ આપતો નહોતો. પણ ટોમની નિષા એકને તેણે હવે ખરીદવા વગેરેનું કામ ટોમને સોંપ્યું. ટોમ દરેક કામ શુદ્ધ દાનતથી કરતો હતો. તેથી તે પાછા પાછો ડિસાળ ચોખ્ખો રાખતો હતો.

ટોમ પણ જખત જતાં સેંટ કલેર તરફ રનેહભાવ રાખવા લાગ્યો હતો. તેને સેંટ કલેરની ધર્મવિચ્છેદ વૃત્તિ એકને દુઃખ થતું. તે દરરોજ પ્રભુને પ્રાર્થના કરતો કે, 'હે પ્રભુ, મારા સ્વામીના જીવનને તું સુધાર. તે હજી નાશન યુદ્ધિનો છે; તું એને સહવિચાર તરફ દોર. તે નારિતક છે; એને તું બક્ષિતશીલ અને આરિતક કર.'

એક દિવસ મોઢી રાતે સેંટ કલેર ખુબ દારૂ પીધેલી અવસ્થામાં ઘેર

આવ્યો. એની આંત્રી બેઠાલ દશા એકને ટોમ અવાજ બની ગયો. તેને મનમાં ખુબ જ દુઃખ થયું. આખી રાત તેને હાથ ન આવી. તે બધો સમય પ્રભુને પ્રાર્થના કરતો બેસી રહ્યો.

ચવારે સેંટ કલેરે ટોમને પોતાની પથારી પાસે બોલાવ્યો. ટોમ પોતાના શેક પાસે ધીમે ધીમે આવ્યો. તેની આંખમાં આંસુ હતાં. સેંટ કલેરે પૂછ્યું: 'ટોમ, તું કેમ આમ લીલો લાગે છે? તને શું થયું? ઘર સાંભરી આવ્યું કે શું?'

ટોમ ધીમે સાહેબો: 'સાહેબ, હું આપની મારી માગીને અદખથી કહું છું કે, આપ સૌની પ્રત્યે પ્રેમભાવ થી વર્તો છો, પરંતુ આપ પોતાની પ્રત્યે ખુબ જ નિહુર છો!'

એ સાંભળીને સેંટ કલેરે હસી પડ્યો. તે બોલ્યો: 'બસ, આટલું જ કહેવું છે ને? ટોમ, તું મારી નકામી ચીંતા કરે છે.'

ટોમ તરત જ ધુંટણિયે પડીને કરબરતો બોલ્યો: 'સાહેબ, આપ મારા જેવા આપના એક ગરીબ દાસ ની વાત ધ્યાન દઇને સાંભળો. આપ ધર્મમય જીવન માંગતા નથી. બાઇબલ વાંચતા નથી. ઇશ્વરનું નામ લેતા નથી; અને બસ આખો જખત એક-આરામમાં આપના અમૂલ્ય જીવનને વેડફી નાખો છો. આ એકને મને ખુબ જ દુઃખ માય છે. સાહેબ, અમારા જેવા ગરીબોના જીવાને ખાતર પણ આપ આપના જીવનને સુધારો.'

સેંટ કલેરે ગંભીર બની બોલ્યો: 'ટોમ, તારી વાત સાચી છે. તને દુઃખ માય એવું વર્તન હવે પછી હું કદી કરીશ નહોતો. હું દારૂને કદી અડકીશ નહોતો; ખરાબ મિત્રોની સોબત કરીશ નહોતો; અને દુરાચરણથી પણ દુર રહીશ.'

સેંટ કલેરની વાત સાંભળીને ટોમ ના જીવને શાંતી વળી. તે આંખો લુછી નાખી ધીમે પત્તે બહાર આવ્યો ગયો.

સેંટ કલેરે એકલો પોતાને કહેવા લાગ્યો: 'આને મેં ટોમ સામે જે પ્રતિગા લીધી છે, તે સદા હું પાળીશ.' એમ કહીને તે શાંત ચિત્તે પથારીમાં પડી રહ્યો.

(ચાલુ)

મહારાજશ્રીને સુખેથી

સો. વૃદ્ધાવસ્થાનું હડાપણુ સો. કેટીસ ગ્રીસનો મોટો તત્ત્વજ્ઞાની પુસ્તક મળ્યો. બારે વાતોડીયો. આખો દિવસ શહેરમાં રખડવું, લોકો સાથે જાતજાતની વાતો કરવી ને વાતો કરતાં કરતાં પ્રશ્નોત્તરીથી લોકોને સાચા જ્ઞાનનું જ્ઞાન કરાવવું એ એનું કામ.

એક દિવસ એ શહેરમાં ફરતો હતો ત્યાં એને એક યુવાન મળ્યો. યુવાને એને નમસ્કાર કરી પૂછ્યું: 'આપ મારે ભાં પધારશો?'

'જરૂર, શા માટે નહીં?' સો. કેટીસે કહ્યું.

યુવાન સો. કેટીસને પોતાને ભાં લઈ ગયો. ખુબ આદરપૂર્વક પુસ્તક મૂકી બેસાડ્યા. સામે એક ખાટલા ઉપર ગોઠવું પાથરી પોતાનાં વજ્ર પિતાને બેસાડ્યા. પછી પિતાને સો. કેટીસને અને એને સો. કેટીસને પિતાને એમ જાનેને એકબીજાનો પરિચય કરાવ્યો. આટલી વિધિ પતાવી એ પોતાને કામે ગયો.

આદત પ્રમાણે સો. કેટીસે તો વાતો શરૂ કરી. વજ્રને એમણે બાળપણથી તે વજ્રાવસ્થા પર્યંતની ઘણી વાતો પૂછી નાખી. વજ્રે પોતાના જીવનની ઘણી વાતો સો. કેટીસને કહી. સો. કેટીસે સંતોષ વ્યક્ત કરતાં કહ્યું: 'તમારૂં

આજ સુધીનું જીવન તો બહુ સારી રીતે ગયું કહેવાય. પણ હવે ધડપણુ માં મેલી રીતે જીવો છો એ જરા કહેશો?'

ડો. સાએ કહ્યું: 'આખી જીવન સુધી જે કંઈ માલમિલકત, કાંતી વગેરે પેદા થયું તે છોડીને આખી દીધું છે. હવે છોડીને બેસાડે ત્યાં બેસું છું, ખવડાવે તે ખાઈ છું ને છોડીને છોડીને રમાડું છું. એનાં કામમાં જરાયે આડે આવતો નથી. છોડીને કંઈક જૂલ કરી બેસે તો પણ કંઈ બોલતો નથી. પણ સલાહ લેવા આવે તો આખી જીવનના અનુભવો તો નિચોડ કાઢવું છું. પણ પછી મારી સલાહ પ્રમાણે એ સાલે છે કે નહીં એ જાણતો નથી. મારા કલ્પા પ્રમાણે એ કરે એવો આગ્રહ પણ રાખતો નથી. ફરી જૂલ કરે તો ટાકતો પણ નથી. અને ફરીથી સલાહ માટે આવે તો એની એ વાતો ફરીથી કહું છું.'

વજ્રની વાતો સાંભળી સો. કેટીસને બહુ આનંદ થયો. એણે કહ્યું: 'ધડપણુ માં કેમ જીવવું એ તમને આવડે છે ખરું!'

સંપા. મગનલાલ એ. પટેલ.

પ્રાર્થનાના પુસ્તકો

શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા	૫	૧
શ્રીવ મહાપુરાણુ વીધી	૨	૧
અધિક માસની કથા	૨	૧
સત્ય નારાયણની કથા	૨	૧
સોળ મોમવારની કથા	૨	૧
અર્જુન ગીતા	૧	૩
બાઈચી પાઠ	૧	૩
હર્ગા આલીસા	૧	૩
શ્રી લક્ષ્મી નારાયણ પાઠ	૨	૧
શ્રીવ આલીસા	૧	૩
શ્રી મહાલક્ષ્મી પાઠ	૧	૩
ભકિત સાગર	૧	૩
શ્રી ગણપતિ પાઠ	૧	૩
શનિચરની કથા	૧	૩
હવુમાન આલીસા	૧	૩

ઉપરના પુસ્તકોનું પોસ્ટેજ માફ છે.

★

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,
Phone: 29488.
DURBAN.

સામાજિક ખબરો

લગ્ન સમાચાર

શુભવાયોના શ્રી બી. કાલીદાસના પુત્ર શ્રી ધીરજલાલ (રમણલાલ) ના લગ્ન ડરબનના રવ. રમણલાલ પુરાણભાઈની પુત્રી શ્રી અમરતિબેન સાથે તા. ૧૬ માર્ચના ડરબનના ભારત હોલમાં રોહિણીના શુભાષીઠ સાથે થયા હતાં.

રવ. ડાહ્યાભાઈ ઘાલાભાઈની પુત્રી ચિ. મણીબેનના શુભલગ્ન મકનભાઈ ધીયાભાઈના પુત્ર ચિ. નરસિંહભાઈ સાથે તા. ૬-૩-૫૮ના દિવસે મેયાલ મુકામે થયા હતાં. કેટલીક જાહેર સંસ્થાઓ, તરફથી વરવધુને પહેરાની આશીર્વાદ આપવામાં આવ્યા હતા. વધુ સંસ્થાને દાન આપવાં હતાં. દુરદુરથી આશીર્વાદ આપવાં પધારનાર સમારનેહી મિત્રોનો બંને પક્ષે આભાર માને છે.

મણીબેન નિવાસી શ્રી કેસવભાઈ કરચનજીના પુત્રી ચિ. માતુમતીબેનના શુભ લગ્ન વેરમાના ડાહ્યાભાઈ રવજી ના પુત્ર ચિ. અણુભાઈ સાથે તા. ૧૦-૩-૫૮ના દિને રમણ મુકામે થયાં હતાં કેટલીક સંસ્થાઓ તરફથી વરવધુને કુલ દાર પહેરાની આશીર્વાદ આપવા હતા. વધુ સંસ્થાને દાન જાહેર થયાં હતાં.

આમંત્રણ ને માન આપી દુરદુરથી આશીર્વાદ આપવા પધારનાર સમારનેહી મિત્રોનો બંને પક્ષે આભાર માને છે.

મીઠેરીયા નિવાસી દાસજીભાઈ તીલાભાઈની પુત્રી ચિ. કમળાબેનના શુભ લગ્ન ડેવીસજીના રવીશ માનજી ભાઈના પુત્ર ચિ. મોરારજી સાથે તા. ૨૨-૨-૫૮ના દિવસે મીઠેરીયા મુકામે થયા હતાં, સમારનેહી અને મંડળો તરફથી આશીર્વાદ આપવા બાદ બંને પક્ષે તરફથી અનેક સંસ્થાઓને દાન જાહેર થયા હતાં.

નિમંત્રણ ને માન આપી દુર દુરથી પધારવા બદલ બંને પક્ષે તરફથી આભાર માનવામાં આવે છે.

જેઠણી કોશ મેટો

ગુજરાતી કે ગુજરાતી ઠીકણનરી. કીમત પા. ૧-૨-૬.
'Indian Opinion'
P. Bag, Durban, Natal.

જાણવા જોગ

આંખમાં બળતરા થાય તો લીલા ધાણાને વાંટીને બનાવેલી પોટલી રોજ પાંચ મીનીટ આંખો પર મુકી રાખવાથી બળતરા ઝાંઝી થાય છે.

ચરિરમાં કાપમી ગરમી અને જણાતી હોય તેઓએ સવારના મોડું ઘાઉં તુરત ૬-૭ ઘણા છરાના ઘુબ ચાવીને ખાવા અને તેના પર પાણી પીવું. આ પ્રયોગ કાંઈ સમય કરવાથી ગરમી નાશ પામે છે. છરાથી વેશાળ છુટથી થાય છે.

ઓઝોના પ્રદૂર રોગમાં ધાણા છૂકે અને ગરીના ઘણા (૧ થી ૮) અને ગોળ રાતના છાસમાં પલાળી રાખવો. સવારે હાથથી ખરાબર મસળાને તે છાચ દોઢ તોલા નેટલી પીવાયી છ સાત દિવસમાં જ એનો કાપડો જણાયો.

સ્વીડન દુનીયામાં સૌથી પ્રથમ નંબરે આપતો દેશ છે કે જેમાં આજે જ ઠાણ નિરીક્ષર હોય.

જાપાનમાં છેલ્લા ૮૦ વર્ષથી પ્રાય મોક શિક્ષણ ફરજિયાત છે.

સામાર સ્વીકાર

દલપત કેશવ, જો'બર્ગ, પા. ૨-૦-૦૦

શ્રી ટ્રાંસવાલ યુનાઇટેડ મોઝી સોસાયટી

ઉપરોક્ત સોસાયટીની વાર્ષિક જાહેર સભા તા. ૩૦-૩-૫૮ના રજીવારે બપોરે ૩ વાગે શ્રી માંધી હોલમાં નીચે જણવેલા કાર્યકાળ માટે મળશે. આ અમત્તની સભામાં રીફ તેમજ કન્ટ્રી ટાઉનમાં વસતા દરેક માતિ ભાઈઓને વખતસર પધારવા ખાસ વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

કાર્યકાળ : (૧) મીનીટ અને મંત્રી નો રીપોર્ટ, (૨) ખલનચીનો હિસાબ, (૩) અધિકારીઓની ચુંટણી, (૪) પરચુરથ.

રમણલાલ ભજુભાઈ ઠાકોરભાઈ ગાંડાલાલ, મંત્રીએ

માથે બાંધવાની રીખન અને વેણીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીકેની, રીખન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શબ્દમારવા જરૂરના બંધ મળી શકશે.

બધ્યા માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીફાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંગોડે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોલ્ટન વિગેરેના કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના 'પ્રોવલ્સ' મળશે.

ઠેકાણું : માખરો હેલ્સ (પો.) લી.

લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડ્રન હેલ્થ મેન્યુશરેક્ટચરર,

ફોન : ૨૨૦૩૮૫

પોસ્ટ ૧૦૮૫૭.

પહેલે માણે,

માસ્કર મેન્સન્સ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, - જેહાનીસબર્ગ.

ભાડે આપવાનું છે

એક વર્ષ માટે	રી. ૧૦-૦
એક માસ માટે	પા. ૧-૧૦-૦
ત્રણ માસ માટે	પા. ૩-૨-૦
છ માસ માટે	પા. ૩-૧૮-૦
એક વરસ માટે	પા. ૫-૨-૦

જાહેર ખબર આપી

આ પત્રને

મદદ રૂપ બને.

ભાડે આપવાની છે

એક વર્ષ માટે	પા. ૧ ૧૦ ૦
એક માસ માટે	પા. ૩ ૦ ૦
ત્રણ માસ માટે	પા. ૬ ૦ ૦
છ માસ માટે	પા. ૭ ૧૬ ૦
એક વરસ માટે	પા. ૧૦ ૮ ૦

Manager: Indian Opinion, P. Bag, Dbn., Natal.

નવલ કથાઓ

જાણુ યુક્ત	૭ ૬
નીલ પંખી (નાટક)	૫ ૦
મોહન (જંગલોનો અનુવાદ) ભાગ ૧. ૨. સેટબ	૧૬ ૦
ચોરાની વાતો	૬ ૦
બહીષ્કાર	૬ ૦
પ્રતીપ	૭ ૬
સાગર સામ્રાટ	૬ ૦
દીરિકની વાતો	૬ ૦
પોતાણિક નાટકો	૫ ૦
યોવન ભાગ ૧. ૨. સેટબ	૧૨ ૦
દરીયા વાટ	૧૦ ૦
વસુંધરા	૬ ૦
છેલ્લો પ્રયોગ	૭ ૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટબ	૧૩ ૬
દુર્ગ	૮ ૦
જયસીંહ સિદ્ધરાજ	૧૦ ૦
માનવતાના મુલ	૭ ૦
છેલ્લો અભિનય	૬ ૬
કપાલ મંડલા (જંગલ મંદ)	૬ ૬
અણુપુટ ધારા	૭ ૬

Obtainable from:

INDIAN OPINION,

P. Bag, Durban, Natal.